

308716

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3.

చెన్న పట్టణము 1916 నం. 1 వైల్ నెం. 19 వ తేది బుధవారము

NO 15

నంపుటము. 3.

న శ నా మ సం వ త్స ర చై త్ర మా స బ మా శ ప్ర థ మం.

సంచిక ౧౫

THE DAWN OF HOPE

to the hopeless sufferers from bodily pains, such as, Headache, Rheumatism, Sprains, Lumbago, Stiff Joints, Neuralgia, Toothache, Cuts, Sore Throat, Cold, etc. is now certain as ever as it has been since the world famed.

(REGD.)

AMRUTANJAN

(REGD)

has come to the rescue. It is prepared from pure drugs of Vegetable Origin, and is the tried remedy for all aches and Pains.

PRICE PER POT ANNAS EIGHT ONLY. of All dealers in Drugs or from

AMRUTANJAN DEPOT Madras & Bombay.

నల సంవత్సరాది సంచిక

ఆంధ్రోద్యమచరిత్రము : అనంతరయుద్ధచరిత్రము !

పంచాంగము

ఆంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన యమూల్యవ్యాసములు
అనేక పటములు చిత్ర పటములచే విరాజిల్లుచుండును
ముచ్చటగా ముద్రింపబడియున్నవి
సరిగా సంవత్సరాదివాడు తెలుపబడినది

యుద్ధమువలన కాగితముల కల పెర్పడినను, విశేషము సొమ్ము వ్యయముచేసి సంవత్సరాది సంచిక పూర్వమువలెనే మంచికాగితములపై ముద్రించి ప్రస్తావించును. కాగితముల లిబ్బందివలన నలసంవత్సరాదిసంచికయొక్క ప్రతులు చందాదారులకై మితముగ ముద్రితములై యున్నవి. సంవత్సరాదిసంచికను బడయగోరువారు వెంటనే చందాదారులుగ జేరుట యుచితము.

ఆలస్యము=ఆశాభంగము

ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	రెం. 0 8 0
,, ఆర్థసంవత్సర ,,	,, 0 12 0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు	,, 1 0 0
ఇతరులకు	,, 2 0 0

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు

వాదాపేడిచులకు వరము: ఐనాడి నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపదిసారసవరిల్లా

అకరికుభ్రృత రక్తమువలన జరించువాద్యములకు కీటిముంటి మందు. దుగ్ధపులను, పచ్చపులను, గండమాలలను తుండను, పొతనోష్ణలను అన్ని విధములవలన గలను చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిని

28

కనావధిసార్వభౌమ గుణ మిచ్చుట నిశ్చలము, సహజమైనను మధ్యవర్తిత్వము అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పొడవదోషములను, మలబద్ధకమును కాష్టసంబంధమును నొప్పలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రీకరచును. శరీరాశోగ్యమును గలగ జేయును. 16 శోపాలవర మంటుట 4 బొట్టల బుడ్డిలతో అమ్ముచును.

వాదాపేడిచు: పి. డి. సావంత్, ధరక, చననవాడి నం. 2 శౌంపాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY.

ఇండియన్ మెయిల్ లీవరు వాచ్

5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గలది.

చక్కని గొలుసుతో వెల 3-0-0 సోఫీజి 0-4-0

ఇది మా లోకానికి సిద్ధపడక బడినది. కావున నెవరినెవరి నుండదు. ఇది స్వల్పమైనను ఫలవంతి కనువి యుజ్యవలన తెలియును. దృఢమైన సామానులచేత బడి దెచ్చు భూగర్భము గానుదాము కలిగిరచుంటుంటే చాలా లభించు విలువక తృప్తికరముగ జని చేయును. గడియారము నెట్లై (ఇండియన్ మెయిల్) అను శబ్దమును తెలుపబడిన గ్యారంటీ

పత్ర ముడికించి యుండును

ఇండియన్ మెయిల్ గ్లాసుదాము లేరిది వెల 2-5-0

చిరునామా:—నువీరియరువాచ్ కంపెనీ.

194

పోస్టువాళ్ళు నెం 187 మదరాసు.

204

కాటోల్ పొడవు

కల్లులు, చీమలు, తగ్గలు, చిమ్మటలు గుచ్చును క్రిమా బుడ్డిలను ప్రసరింపజేయును. డి. 1-0-0. 0-1-0

కాటోలు వల్లులు

దోమలను, ఈగలను నశింపజేయును. పోస్టువాళ్ళు

240 కట్టులుగల పెట్టె 1-5-0 అ 1-2

మీరకారకములను చీమలను, నడకటిండ్లములను కల్లులు పోడియును, పుష్పకేటికలను చిరులనుండి కాపాడును. గోలుపిండ్లు:—టి. హార అందుకో, L-11, స్ట్రోంగ్ దుస్ట్రీలు, వాష్ బాక్, మదరాసు.

కీర్తి శేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేకారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-5-0 వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. సి. భర్తూల ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టువాళ్ళు నెం 212, మదరాసు.

జీర్ణరసాయనము:—ఈమూత్రలను సేవించుట వలన అన్నము శుభ్రమగును. జీర్ణశక్తియు బాగుచు చడి రసప్రావము క్రమముగ గలుగును మలబద్ధము మానును. 25 మాత్రల డబ్బి 1-5-0 వెల 1-4-0. అమృతాంజనంధిపా మదరాసు.

వృత్తాంత లేఖలు

ఒరంగలు వార్తలు
(ఒక విలేజును వివరించుచు)

కృష్ణ గాన సభ

ఒరంగలు ఏప్రిల్ 18:—ఈ సభ వారు నిన్నటితో గాటకములు ప్రదర్శించుట ముగిసి, రెండు మూడు దినములలో తెనాలి గ్రామమునకు వెళ్లవలసియున్నారు. ఇటీవల వీరు ప్రదర్శించిన సంతకార్థ రామాయణము మా పురజనల కమితాండమును గావించెను.

హరిః శ్రీః

విజయనగరము మొదలగు ప్రాంతములనుండి కొంత మంది హరిదాసులు వచ్చి మా పురజనుల కథలు జరుపుచు ప్రమాణుల ముద్రలు బిల్లపిల జేయుచున్నాడు. మరియు మధ్య రాష్ట్రముందు మిక్కిలి గణ్యత వహించిన ఆంధ్రాట్ల నారాయణదాసుగారు ప్రస్తుతము హైదరాబాద్ నుండి బాదలలో కథలు జరుపుచున్నారని వి. మా పురజేష్టులందరూ దాసుగారు కంగల్లు పట్టించునట్లు ఎక్కువ దయచేయుదురా యని విరేక్షించుచున్నాడు.

రైల్వే సంకతులు.

మా ప్రేమనలో వాగములు సరిగా నష్టమగుచున్నందున సరకులు వెంట వెంటనే యెగురుతి గాక ఆలగ్యముగనున్నవి. అందున సాధ్యమైనంతవరకు మా ప్రేమకామస్తవ గోవిందు గోసాల్ గారు సరకులను క్రమముదత్తుక వంతు ప్రకారము పక్ష సాలము లేకుండ యెగురుతిచేయుచున్నాడు. క్రమము మా గ్రామమునుండి విస్తారము మిక్కిలి బొంబాయి వల్లె రాలకు యెగురుతి యగుచున్నది. ప్రేమకాలో గూర్చున్నాట పూరం పట్టక మిరపకాయల అండములు యెక్కుడయ్యెను బొద్దాడుచున్నది. ఎంత మొత్తుకొన్నను రైలువేరారు వాగములను క్రమముగా నష్టమయ్యెను తులన కారణము తెలియదు.

ఆనుపుటి.

మానవాం సర్కారు ఆనుపుటిలోనికొన్ని నెలల నుండి రామనాథస్వామిగారు అధిష్టంబు నున్న గుడి జేయుచున్నారు. వీరు వచ్చినది మొదలు ప్రజలకు వైద్యపాక ర్యము వృద్ధియైనది. ఇక్కడ ఆనుపుటి కట్టినది మొదలు ఇంత వరకు నాయకుగారివంటి ఓసికల దాక్షులు వచ్చియుండ లేదని చెప్పవచ్చును.

నందిగోమ వార్తలు.
(ఒక విలేజును వివరించుచు)

నందిగోమ ఏప్రిల్ 15:—ఎండలు తీక్ష్ణముగ నున్నవి. గాఢము వీచుచున్నది. వారు కుంగిండుట రెండురోజులు వానలు వరిసెను. కాని యెండల వడిమి కంగలేను.

గుడివాడ సభలు.

గుడివాడలో జంజుబోవు చుండలసభలకు ప్రతినిధుల బంధువుల యచ్చటి ప్రముఖుల కుత్తరములు వచ్చిరి. తిరిగి జ్ఞాపికలు వచ్చిరి. ప్రతినిధుల ఎక్కువకై 14 వ తేదీని సభ జంజుబుల నేర్పాటులు జేయబడినవి. కాని సభాసభ్యులు కాలముమించి తొక్కిరియెనను ఆహ్వానకర్త దర్శనమిచ్చుడు. ఎందువలనను గానరాదు. సభకై యైవార్తల వచ్చిరి విసిగి వేసరి కృష్ణమామల కేటెంచిరి. స్వపరిపాలనము నర్థించి పీలగు వానిలో నెల్లదానికనకు సాధన సమకూర్చుకొనందగు నీదినములలో ప్రమాణు లనిపించుకొనరా రిట్లుండిరి. ఇట్టివారి కిక్షయండు రెండు యావనములను జేకోదరణము నెట్లు మునుదూరో!

నెకందరి పాఠశాల.

మాయూరం బాల్లిపొట్లలోని థిల్లి పట్టాభిషేక భావ కార్థము సాపించుట నెకందరి పాఠశాలకై చుత్తాలరాజు గారి కథనము నిర్మించుచుండిరి. కాని ఎంజుచేజో చని కట్టివెట్టి సంకల్పము కావచ్చును. కారణము నిశ్చయముగ తెలియదు. వారికిరిగిరిగి భవనర్యా కార్యమున తుర్ల పాటి పీరభద్రరావుగారు సమయించితిమగ నేమేమి చెప్ప నున్నాడు. కాని నిజకారణములను తెలియజేయును. బాల్లిపొట్లలోని గౌరవార్థము రాజభక్తి పురస్కరముగా ప్రారంభించిన భవనము పూర్తియెప్పటికిని కాదనభిలి లేదుగాని యాలగ్యము సహించరానిదిగనున్నది. పాఠశాలకు భవనముకొనందగు. కాగారు తాము వాదనము చేసినపాటి యుత్సాహమును మరలబరికొల్పుకొని బాల్లిపొట్లలోని పామర్యాభిషేక స్మారక యోమను సాధకము గావించు గాక.

విలేఖకులకు సూచన.

కాకినాడలోని సభాసభ్యులకు:—ఆనలు క్యాసు మే ప్రతికలో ప్రికటింబిలో జవాబుమాడ దానికేటంపును.

జూ ము లు

I

ఆంధ్రదేశ భౌండగారములు.

సంచార సభ్యులకు విన్నవము.

అయ్యా! క్రమము వంగవోలు తాలూకాలో సంచారము నే యుచున్న యాంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘసభ్యుల కొక విన్నవము. ఒంగవోలువంతు ఎం. వి. నారాయణశర్మగారి యాధిపత్యము క్రింద నొక భౌండగారము వసించుచున్న విషయ మెల్లనకు తెలిసినదే. దానియం దిప్పుడు రమారమి నాలుగువందల పుస్తకములు కలవనియు నారాయణశర్మగారి యంటనే నెలకొల్పబడి యున్నదనియు విసికిడి. ఇంతకుముందొక పర్యాయ మీ గ్రంథాలయము బహిరంగప్రదేశమున నెలకొల్పబడవలెననియు నందఱు నా గ్రంథముల నుపయోగింప వీలు కలుగజేయవలెననియు గొంత చర్య జరిగినది. కానియే కారణమునో యది యప్పుడే నిలిచిపోయినది. ఆ చర్య జరిగిన కాలముననే తత్పురవాసులగు నొక రిట్లు నాతో చెప్పి యుండిరి. వెంకన్న నిలయ రీడింగు రూమునందు పూర్వ మెక్కుడో సాపించుట కొన్ని దినములు చక్కగ బనిచేసి నిలిచి పోయిన దైవండు వ్యాధితిలై బ్రరిగ్రంథములు రమారమి మూడువంద లిప్పుడు మాయవారు లేక పురుగులు తినుటకు సిద్ధమై యున్నట్లు. మొదటినుండియు మనవారి యభ్యర్థనల నేగదా గ్రంథములు పురుగులపాలయినవి. అంగ్రగ్రంథముల యం దాంగ్లేయభాషలో వ్రాయబడిన సం పూర్ణ మహా భారతము కూడ కల వట్లు. కావున తమరు నంగవోలునందొక్క దినము నిలిచి పోరుల నెల్లర తేర్చి యావిషయముల కారికి జ్ఞాపకముచేసి యావెంకన్న నిలయమున నున్న గ్రంథములను నారాయణ శర్మగారియొద్ద నున్న గ్రంథముల కొకటిగజేర్చి యొక బహిరంగ గ్రంథాలయమును సాపించునట్లు పాఠుల ప్రేరేపణ నేను వ్రాశితిమి మీ కొక పర్యాయ మావెంకన్న నిలయాధికారుల యాజ్ఞానకొని యగ్రంథముల నొక పర్యాయము మాడినో నెంతయు లాభకరంబుగ నుండునని మాయాశయము. ఇట్లుచేసినో గ్రంథనిలయమున నకల జనల జీవయోగకరంబుగ జేయుటయేగాక క్రిమిసంఘమునకుం బడి కళింపనన్న యమూల్యగ్రంథసమయములకు బునర్జీవమొసంగినవారగుచురు. ఈ కార్యము నేముటకొక్క నారాయణ శర్మగారి కసాధ్య మగుటచేతను తమరు చెప్పిన పాఠులు తప్పక యంగీకరింతురను నమ్మకముచేత నెట్లుచిన్నవ ము సంప్రకొన్నాడను.

మైనము పాటి హనుమంత రావు.

II

సాంఘిక సభలు

వాని ప్రయోజనములు.

అయ్యా! లోక చరిత్రము నొకమారు కరింపితిమిని ఏదేశము గాని, ఏ జాతిగాని, ఏ కాలమండను సాంఘికభృద్ధయమం జనితే రాజకీయ. ఆర్థిక పాఠశాలమికాదులయం దున్నతపక్ష మును బొందియుండలేదని గోచరించును. మనమిప్పుడు చేయు

సర్వ శ్రమిత్తు మలకు మూలకందమున సంఘసంస్కరణము నందెట్టి సత్ఫలితములు గాంచియుండలేదు; సరిగదా తద్విషయక ప్రశ్నార్థమును మహాకల్పవృక్షమిప్పుడు విషభూషణము దనరారుచున్నది. సాంఘికసభలు ఎట్లును వచ్చు నిత్యమై మిత్రములవలె తప్పని సుగా జరుగుచున్నవి. సాంఘిక సభలను విషభూషణమనవలసివచ్చునా, నానాటికిబాటిభేదములు దృఢమగుచున్నవి. కాఖా విభేదములు బహువెక్కుచున్నవి. కన్యా వరకుబక్కుములను కన్యామరకళాలలు రాత్రివల్లనక దెలిచి యుంచుటనున్నవి. ఇంకను మరకక్కడి యభ్యుదయము. స్వయంసహాయమున వృద్ధి బొందరలసిక దానియందు చేక్షించి, శరల సహాయము గోచరు తీర్మానములుచేయు టేటిశ్యామము? ఇంటిగణనలేక రచ్చగణన నూహించుకూడదు. మనమిప్పుడిది చేసితిమిని చరిత్రానుమును బొందవలసియున్నది. పరకీయతనము దూవ్యపాత్రము. స్వయంసహాయముత్యుత్తము. మనకు గురువులమరి బహుజీవ పీఠములు వారితో పాటు మలకుకూడ క్రొత్తసభ్యులకులగా జేయువారలే గాని సాంఘిక సమస్యలను విప్పి అభ్యుదయముగూర్చువారు కారు. భిక్షులకుని వారిపరివారముకకు మేకభిక్షుతో బోధకులకునియ మించి సాంఘిక నేననేయుట. బాకు. క్షుద్రేక్షియులును మతగురువులునకు పీఠములే యిట్లు స్వార్థపరాధులై భిక్షనేయించుకొనుచు పొట్టునాటికై కేవుల్లాడుచుండ విదేశీయులును విదేశీయులు నగువారి మాట చెప్పనేల మతగురువుల సహాయమునుకడదొకడు. కాన దేశభిక్షుత్వము సంఘభిక్షుత్వముగోరు విద్యాధికులును యువజనులును సాంఘికవిషయములను బోధించుటకు విరాళములిచ్చి బోధకులనునేర్పరచియు బోధకులుగా నుండియు ఆచరణములముగా ప్రజలకుమార్గదర్శకలై పుణ్యమును గట్టుకొనవలయును. ఏటేట జరుగు సాంఘికసభలవలెగాక గుడివాడలో నీవత్సరమున జరుగు సాంఘికసభయందు నుపదేశకుల నేర్పాటుచేయుటనును చుదానుజేయుచుటకును కరపత్రములు పంచివెట్టుటనును ప్రయత్నముచేసి నేర్పుతో పనిచేయు కార్యవిర్యావాకసంఘము నేర్పాటు చేయవలయును. కేవల హుణివిద్యాభ్యాసకులనే గాక దేశభాషలను నేర్పినవారినిగూడ కార్యవిర్యావాకసంఘమున సభ్యులుగను. నుపదేశకులుగను నియమించవలయును.

కాకిరాజు బ్రహ్మయ్య.

శ్రేష్ఠ మైన పాణ్యము మామిడిపండ్లు.

రుచికి రుచి, నువాసనకు నువాసన, ఇంపునకు ఇంపు, నుగుణమునకు నుగుణము. వీధులకు భాగ్యకుండులకు సమానముగా భోజ్యము ఏది? ఈపండు.

మధువును వెక్కిరించు "మామిడిపండ్ల"

ఇట్టి ఉత్తమజాతిపండ్ల వృక్షములను పెంచి సవాలుల చేతను, మహారాజులచేతను, జమీందారులచేతను, గవర్నర్ల చేతను పొగడ్తగాంచినవారు.

పాణ్యము } పి. వి. మాధవరావు అండ్ బ్రదర్సు, కర్నూలులోల్లా. } మనోరంజని, జగన్మోహిని తోటలు. పండ్లజాబితా ఉచితముగ పంపబడును. తొందర పడుదు.

కమ్మతావుల వెదచల్లునది సువాసనద్రవ్యరాజము

ఆరోగ్యహాని, స్పిండిట్ కలిపినదికాదు. ముగంధపువ్వులకు రసము. నాలుగుదినపువ్వుల చేతిగుడ్డచై జెసికొనినవో ఎంత మనోహరముగనో యుండును. జీవతానిలము నంబువలె వానందము గలిగించగలను. వెల చిన్న సీసా 1-3 ... 0-8-0 ,, మధ్యరకం ,, ... 0-12-0 ,, పెద్దసీసా ,, ... 2-0-0 ముగంధ కాడ్డు ,, ... 0-1-0

అటోధిత్ బహారు (రెజిస్టరు)

వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము. సోలువజంట్లు:—అండ్ల ఇండియన్ ప్రెస్ అండ్ లిథోగ్రఫీ కంపెనీ, నెం 1555 బామామనీడు, బొంబాయి. మదరాసు ఏజంట్లు:—మొమతా పురుషోత్తంమూర్తి, నెం 29, వై.నాబాల్ రోడ్, భూపంగడిమూడం, మదరాసు.

గుడివాడ నర్తకి

వైద్య విషయము

అపస్మారము.

అపస్మార రోగులు వానాధిభూతులు చెల్లదులైన మూలకలను దినుటకు ఇష్టపడుచుండును. ఈమందులవారి రోగములను దగ్గించుటకు మారు వానిని వృద్ధి చేయును. దాక్ష రిచ్చినందు వారికిఁబాలురు. వాస్తవప్రకారముగా దంబుతో ప్రకటించబడిన మందులు మూలకలతో అపస్మారానికి వాని విజయయెంతయైనను తెప్పించుకొని వాడుచుండును. క్రమముగా ఈ చెల్లదులను దినుటయుఁబాలురు. ఆమందులవలన ఏమియు గుణము గవలదకపోయినను, గుణమున్నదని భావించుచుండును. (అల్పహేమ) మద్యసారము నల్లమందు మొదలగు నవివారికి మహావైద్యముగా నుండునని భావించును. ఇవి నరములకు బలిపీసకనిచ్చి, వానిని మరలించునట్లు క్రమముగా చేయును. కానందులందువాని నెన్నటికిని ఉపయోగించక గూడదు. (టాంక్స్) బలవర్ధకావధములని వాస్తవప్రకారముగా ప్రకటించబడు మందులవలన ఉపయోగమంతగా నుండఁబోదు. కాన వానివై ఆధారపడుట మంచి కాదు. ప్రతికలముందు ప్రకటించబడిన మందులవలన నుపద్రవము కలిగిన కలుగవచ్చును. వానినినమ్ముచుండునట్లు వైద్యుడు రోగులకు బోధింపవలయును. కానభిప్రాయము, చిర్రసామములు, రక్తకల్మషములని ప్రతికలముందు ప్రకటించబడునది అన్నియు బూటకపుమందులని నమ్మవలెను. వీనివలన లాభమేమియు నుండదు.

అపస్మార రోగులు తమయగా నిద్రలేమిచే బాధనొందుచుండును, లేకున్న తమకునిద్రమయ్యుటలేదని తలంచుచుండును. రాత్రి పూట వారికి నిద్రానిద్రాగానున్నదనియు, కీరమున, నేమాత్రిము శక్తిలేదనియు చెప్పుచుండును. రాత్రి కాలములో అన్ని కేళలను ద్రావారము తినుచుండుట వారికిష్టము. రాత్రిపూట అన్ని కేళలను దినుచుండుటవలననే నిద్రలేమియును, నిద్రానిద్రయును, చెడ్డకలలును గలుగుచుండును. పండుకొనుటను మంచి గోరువెచ్చని నీటితోనైనను, వెచ్చని నీటితోనైనను బాగుగా స్నానముచేసినయెడల హాయిగా నిద్రపట్టినుఖముగానుండును. కొన్ని కొన్ని వోట్ల చల్లనిలేక గోరు వెచ్చని నీటిలో మద్యసారము (అల్పహేమ)ను సుభాగముగా జేసి ఆ నీటితో చేయియు గడుగుకొనినయెడల నిద్రలేమి గాఢమయి గానుండును. కొందఱికి పాదములకు పడనీళ్లతో కాపుచేసిన యెడల నుఖముగా

నుండును. దీనివలన నక్షయము సరిగా పులియించుచు విశ్రాంతినిచ్చును. వెన్నెముక పాడుటను, చిర్ర రోగము మొదలగు మెల్లగా జేసినట్లైతే కాపుచేసినయెడల రక్తము సరిగా క్రవించును. దీనికంటె నొసటను, మెడవెనుక భాగమునకు చచ్చిళ్లతో తడిపించుట నద్దుటచేరక్తమెచ్చుట గడ్డకట్టి నను, అది కలిగి రక్తముచరిగి క్రవించును. రోగిపాదములు, వెన్నెముకనుండునట్లు చేయిచుండవలెను. పండుకొను చక్కచెయ్యలేక వెచ్చనును కుభ్రముగనుండుట ముఖ్యము.

రోగి పండుకొనుటకు మంచి వెన్నెముక పాడుటన పినుటయు తలచుమెల్లగా చేయవలెవలెయు, కీరమున తియి పినుటయు హాయిగా నిద్రగలిగించును. ఇదేమియును పయోగముగా నుండకపోయిన యెడల మెల్లగా విద్యుచ్ఛక్తిని తింతులగుండ రోగి కీరములతోనికల బంపుటచే మంచి నిద్రపట్టుగలను. నిద్రపట్టిండు మొండి బాష్పములకి విశిష్ట యోగము క్రమముగా నుండును. రోగివలన గదిలోనికి పుక్కుధనురు గాలియు, వ్యవచ్చును వెలుగును ధారాళముగా వచ్చునట్లుచేయవలెను. నిద్రమరు పొనివా నువులవలననే గాఢము నిద్రగలుగుచున్నది.

నిద్రరాని రోగులు లేవన, కాఫీ, రోగి మున్నగు నిద్రాగ్రహములను వానిని బుచ్చుకొనవలెను. పొగా కెల్ల కాలములకును వర్జయి. నిద్రాగ్రహము కుపయోగించబడు నే ద్రాగ్రహములను వాని తినికొనవలెను. నేర్పరియగు వైద్యుడు చెప్పినట్లే కాని యింకెవ్వరును ఇట్టి ద్రాగ్రహములను పయోగించక గూడదు. ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రాణాపాయమును గూడ గలుగజేయును. ఆమందులు మెడలలోని లేవనలనువై బిచ్చేసి బలవంతముగా నిద్రాగ్రహము చేయుటయే వీరి ముఖ్యద్రవ్యమునని నిద్రాగ్రహము.

రోగి మంచమును వదిలి వైకినయ్యవెడల ఆమెను పది కుభ్రము గాలిగా పిగులుట్టు చేయవలెను. సాధ్యమైనయెడల బండ్లతోనైనను ప్రోత్సహించి బండ్లమీదనైన వ్యవచ్చును లగాలిగా పోవుట మంచిది. కొంతమారులు నమసినను నడువవచ్చును వ్యవచ్చుగా కీరవ్యాధియును చేయిచుండుటయు మంచిది.

మూర్ఖులు.

మూర్ఖులనిమయమును నింకొకటి తినికొనవలెను. అవి యంతయు యంతద్రాగ్రహముగావు మూర్ఖులను సాధింపవచ్చును. రోగికి ధైర్యముచెప్పించు సంతోషమునిచ్చుచుండుట చాల మంచిది. మూర్ఖులనిమయము చేయిచే ఒత్తిడికలుగజేయు

ఆధారములను వస్త్రములను దీని వీటి వ్యవచ్చును గాలి లోని కామెను దీనికొనిపోవలెను. సాధారణముగా మూర్ఖుల యందు నుఖమునందును, రోమునందును చల్లనీళ్లు చల్లుట యుపయోగకరముగా నుండును. మూర్ఖులు కదలిక కరములుగావు. రోగిపట్టుకు వెచ్చతలకు వుండునట్లు బాగ్రత్రేడుట ముఖ్యము. ఆమె భూమిపై బడునెడల తిత్తు గామే తలకింద నొకదిండు నుంచి యెడలంతయు (మొగముతప్ప) బాగుగాకప్పవలెను. వీనివలన ఆమెకు వెచ్చ తగులదు. ఇటులు మొదలగునవి ఆమెనట్లు. అట్లు ఆమెను ఒకటి రెండు గంటలు పండుకొనవలెను. లేచినవెనుక మూర్ఖులను ఏవైనాదనులేదనియు, సాధారణముగా వ్యవచ్చు మూర్ఖులైన యెక్కువలేదనియు రోగిని నమ్మించవలెను. దీనివలన రోగికి ధైర్యము గలుగును. వీటిని బాగ్రత్రేతో నుపయోగించుచు, మూర్ఖభారమువచ్చుచుండు చున్నయెడల, తుదకు వ్యవచ్చుకాలములో మూర్ఖునిర్లక్ష్యము చేయవచ్చును.

విశ్రాంతిచికిత్సగాని ఇంకే చికిత్సగాని యైన వెనుక ఆమెయింటికి వచ్చినప్పుడు సాధ్యముగా నున్నవోట, మిత్రుల నడుమ ఆమెకుంకి పంతోమముగా నుండునట్లు చేయవలెను. వ్యవచ్చుగా కీర వ్యాధియునుండుట యవసరము. ఆరోగ్యవీధి ముఖ్య వచ్చినవెనుక ఆమెకు తగినపని నేర్పవలెను. చింత లేకుండుటయు, శ్రమలేకుండుటయు నవసరము. వీని వలన ముఖ్య రోగము తగులకుండును. తగినవని లేకుండుటచే తమ చింత లేకుండుటగా నుండుటచేతను అపస్మారము గలుగు చున్నదిగాని విపరీతముగా పని చేయుటవలన గలుగుటలేదు.

హరిసు వాజ్మయ సంఘము

వార్షిక సభ.

హరిసు వాజ్మయసంఘపు సాంకర్షికసభ విన్న సా యంతాలము హరిసు వాజ్మయ సంఘమునందు ఆవరణము జరిగి సు అబ్దురహిమాని ఆధ్యక్షునికింద జరిగింది. చాల మంది విద్యార్థులును, సంఘాభిమానులును సభకువచ్చిరి.

ప్రారంభంలో కార్యక్రమము ప్రారంభమైనది. ఉరుడు భావమును కొన్ని కద్య వద్యములను చదివిరి. తరువాత ఉరుడుభావమును, ఇంగ్లీషునందును కొన్నిరంగములు ప్రదర్శించబడింది. కార్యదర్శి లాను ఉరుదుభావమును ప్రత్యేకము రచించిన వద్యమును చదివిరి.

రిపోర్టు.

మేనేజరు రిపోర్టు కొనస ఎం. జి. గోల్లన్నయ్యగారు సాంకర్షిక వృత్తాంతమును క్లుప్తముగా నివేదించిరి. సంఘమునందు 82 సభ్యులున్నారు. నగటున 50 మంది వరకు సభకు వచ్చిరి. ప్రతి సభయందు ఏదో ఒక విషయమును గురించి చర్చించుటవలన విద్యార్థులకు ఆర్థికభావమును మార్చుటకార్య సమగుటయేగాక మహమ్మదీయులలో ఎర్రతరక పోయినది.

తరంగము.

సంఘము పక్షమున ఇటీవల ఆటముజరిగినది. అందు గలిచినవారికి బహుమానములను పంచివెట్టినవారే. అందు ఆమోదాద్యముగా యువకులగుంచి యువవ్యవసాయులు మహమ్మదీయుల సంఘాభివృద్ధికి పనిచేయవలసినదని సభకువచ్చిన మహమ్మదీయు విద్యార్థులను హెచ్చరించిరి. యందు సంఘ మెంతయు వృద్ధిచేసికొని రాగలదని ఇట్టి సంఘములవలన వ్యక్తమగుచున్నదని వారు నుండిరి.

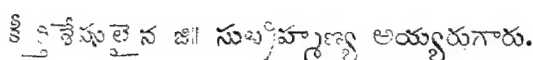
ఆగ్రాసవాధిపతి

ఆగ్రాసవాధిపతి యువవ్యవసాయులు ఇట్టి సంఘములవలన విద్యార్థుల ఆంగ్లేయ భావము వృద్ధియగునని వెలదిచ్చిరి. ఏ వృత్తి యంతలించినను ఆంగ్లేయ భావము పరిచయ మవసరము. మహమ్మదీయులలో కత్తులేక్కుగ నన్నది. కత్తులు రూపు మాపుట కిట్టి సంఘములు ప్రయోజనకరము. సంఘ మింకను ఎక్కువ పనిచేయుటలేదు. సంఘమును వృద్ధిచేసి, వాని ప్రయోజనకారిక చేయుట సంఘాభిమానుల పని. వారు చెప్పి పుకెచ్చినప్పుడు, ఒక మహమ్మదీయు బాప్టైస్ట్ లేడలయు అట్టి దివ్యుడు నలుగురు బాప్టైస్టులు కలరనియు, ఆవ్యక్తులు నుడివి ఇదియెంతయు కుభ్రముచేయు. ఉపవాససాంతమున ఆపు ట్టును సంఘమును దీనించిరి.

మంగింపు.

మీరు సుల్తాను మహిమను సామెలుగాని ఆవ్యక్తుల నకు వందలకల లప్పించుచు మహమ్మదీయులను నుడిచివేసి యొ యువ్యములు బయలుదేరినను పూర్వాచార పరాయణులవలన నేదియు సాగకుండుటచే సంఘము తిరుగుబాటు యొన్న యనకు కారణమని వారు చెప్పిరి.

కార్యక్రమాంతరము ఆగ్రాసవాధిపతి: తదితరులను ప్రవృత్తులతో నలంకరించిరి.

కేంద్రిష్ట సినియరు పరీక్షయందు కృతార్థుల నొందిన మహ్మదీయ బాలిక:—హబ్బు మేటిను పత్రికా సంపాదకుని పదవును పుత్రిక 14 సం॥ వయసు గలది. ఈ పరీక్షయందు కృతార్థుల నొందినది. ఇట్లు కృతార్థుల నొందిన పదవును మహ్మదీయ బాలిక ఈవేయి ఈవే రాజీనామమును ఇంటనే నిర్దేశించినది. పాఠశాలకు బోవుటలేదు. ఆ పత్రికలో ఆంగ్లపద్యాను భాషలు, శారీరశాస్త్రము, సంగీతము, గణితము, భూగోళము, ప్రకృతిశాస్త్రము, ఆరోగ్యశాస్త్రము, మున్నగు వానిలో జ్ఞానాపాత్రీయముగ గణన కెక్కినది. ఈమెకు ఉర్దూపెర్షియను భాషలు సంపూర్ణముగ వచ్చును.

చెన్న పురి సుగుణవిలాస సభవారు: నెల్లూరు

లక్ష్మీనరాయణరెడ్డి వల్లికి వశ్యముగా ఏ వల నెల 20-21-22-23 తేదీలను గురు, శుక్ర, శని, ఆదివారముల యందు వహించి, నాగచారు, రామ రాజు, బుద్ధిమతి నాటకములను తెలుగునాట 21-వ తేదీ సోమవారమునాడు లీలానతి-సుగళచయము నాటకమును అరవమునను, ప్రదర్శింతురు. బుద్ధి మతి నాటకము నాయంకాలము 6 గంటలకు ప్రారంభించ బడును. తక్కిన నాటకము లన్నియును రాత్రి 9-30 గంటలకు ప్రారంభించ బడును.

వాతావరణస్థితి

1916 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 19 వ తేదీ.

Table with 7 columns: (వర్షములు), ఏప్రిల్ 19 తేదీ, ఉదయము నాటకములకు అంతరము, ఆదివారమునాడు, ఆదివారమునాడు, ఉదయమునాడు, ఉదయమునాడు. Rows include: గోపాలపురము, వాల్తేరు, కాకినాడ, బందరు, గుంటూరు, నెల్లూరు, మద్రాసు, కడప, నాగపట్టణము, కొంభా, తిరువనంతపురము, కొచ్చిర, కల్వకుంట్ల, మంగళూరు, కొంభాయ, హైదరాబాదు, అనంతపురము, లక్ష్మీపేట, కర్నూలు, కడప, బెంగళూరు, కొడైకాణము, ఉదకమండలము, కొయ్యలపేట, కల్వకుంట్ల, నెల్లూరు, నెల్లూరు, తిరువనంతపురము, తిరువనంతపురము, మంగళూరు, తిరువనంతపురము.

పల్లెమీరమున తక్కిన కల్వకుంట్ల పల్లెమీరము లందరినీ వాయుభారము తీసివేసింది. పల్లెమీరమునందలి వాయుభారమున మార్పులేదు. వర్షముపడుటచే మలబారు మేమును దత్త నందలములలో మధ్యమార్గము పరమాణుము స్వల్పముగా తగ్గింది. పగటిపూట వడిమి మాములునకు పోయింది. అనంతపురమున వడిమి పరమాణుము 106 దిగ్గిరి. మలబారున రాత్రి పూట వడిమి మాములుగా గాని మాములునకు కొంచెము స్వల్పముగా గాని యున్నది. పర్యటి ప్రాంతములయందు వాయు మండలమున తేమ యశక్తిగలముగా నున్నది. రాజధానియందు దండలము మల్లము కట్టియున్నది. కొన్నపట్ల మేముములు బహు దట్టముగా నున్నవి. తుపానులను దత్తనందలములు, మైసూరు మలబారులలో వర్షము గురిపెనది. తుపానులు కట్టి వర్షము పడునట్లు గానకున్నది.

ఆర్. ఎల్. జోన్ను, వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

బంగారీ వలెంటియరులు

చంద్రగిరమునుండి పుచ్చపేటికి నిన్నటిదినము మొయి లులో నిడువబడి బంగారీవలెంటియరులు (ఫ్రెంచి వలెంటియరులు)గా బోవుచుండగా మాపురినిది ఎగ్జ్యూక్యూ యుల్వే ప్రేమనకర్త వారిలోగలసి ఈక్రింది సమాచారమును వెలుపుచున్నాడు.

వీరు చంద్రగిరములో వివిధ కళాశాలలయందు చదువుకొనుచుండిన విద్యార్థులు. ఇంటిమిడియేటు మొదలు ఎం. ఏ. క్రాసు కలకును వారు జరిపియున్నారు. 18 ఏండ్ల నుండి 37 ఏండ్లవరకు వయసు గలిగి యున్నారు. ఈ మహావ్యాధిలననుభవించు తమ పరిపాలకులకు తగిన గౌరవము చేయవలెనని వారియు బయలుదేరిరి. వివిధపథ లలో నువ్వనింపబడిన దేశభిమానము తమ మనసుల పైరే పించుటలకు తా మిటుల బయలుదేరిరి. ఈ సంగతి వారి ఆసక్తికలది ఫ్రెంచివారును వారి సమకరింపజేసారు. పర్యాయము కాకమునుపు బరాచెండికో నెలలో వీరందఱును దైవ ప్రార్థన చేయుచుండు వారు సతీత చంద్రగిరము గాదు, భాగ్యధారు రాయగారును వారికి అభినందనోపహాసముల నిచ్చిరి. సగరయవకు లందఱును వచ్చు జెండాలు, ఎట్ట జెండాలును పట్టుకొని వారిని రెయిలు స్టేషనునకు బయలుదేరించిరి. సగర శ్రీమం వారిపై శంఖ ధ్వజములను పువ్వులను జల్లిరి. మార్గమున సారిసరగా పోలీసు స్టేషనులో మోతీలాలు గారు వారికి ఉపహాసముజెప్పి మెకాలే దొర గారు చెప్పి నటుల బంగారీ వలెంటియరుల కారకులలోకమున కీసవి చాటి చెప్పుచున్నది. పన్నీదలిస్సెంటుగారు వారిపనిని దృఢించిరి. (ఫ్రెంచి రిట్యూవనువారి సాయంకాలమున నుడివిన శ్వేచ్ఛయను సమాభిమానము, భాగ్యభారమును తమకు నిర్దోషమునని కెప్టెన్ గారు చెప్పిరి. ఫ్రెంచివారు తక్కిన దొరలనులకలె వారినిమకన్న తక్కువవారిగా వాడెన మాననముగా వాడవద్ద తమజేసియున్నారు! ఫ్రెంచిదొర తమవారు వారి ఆహ్వానముల నుపయోగించు అధికారము నొస గి యిటు! పిచ్చుట టి. ఎన్. జోను గారు వారి కాతిధ్య మొనరిరి. అచ్చటికి వచ్చిన వారిలో సర్ ఎన్. సి. సింహాగారు, సర్ చంద్రాచార్యగారు, ఆర్. డి. మెహతాగారు, బి. సి. మిల్ట్రే గారు, వ్యాసు మూర్తి చౌదరిగారు, రాజమణిలాలు సింగురాయగారు, జి. ఎన్. జోనుగారు, ఎన్. సి. జోనుగారు ఉండిరి. అంతట వారు పోలీసు కమిషనుకు మాన్సిరు పామిజుగారితో చంద్రగిరము రెయిలు స్టేషనునకు పోయిరి. అచ్చటినుండి అటపాటలతో పురజము వారిని సాగవలెనది.

కలెక్టరుగారి దర్శనము.

నిన్నటిదినము చెన్న పురి కలెక్టరుగారు పచ్చయ్యపేట లలో నొకదర్శనము జరిపిరి. అప్పుడు వాయువహదను డి. కెం కోవారాపురములు, రాయసాపేట లలో అత్యుగామగోపాలు, రావుసాపేట యు. రామాచార్య, రావుసాపేటశేషగి రావుచంద్రారావు, రావుసాపేట నీలము రామస్వామి నాయకుగార్లు తిరువనంతు సనకులను ముప్పొంగిరి.

వెంకటరావుగారు 1887 వ సంవత్సరము కలెక్టరు బోర్డుందు దొరలనువారు కొలువునొకటి 1888 వ సంవత్సరమున దిప్తిప్రముననునది గలిగించి, కలియము గా దిప్తిప్రముననునది నొంది. కడపపంచతర్కమున జడ్జిపదవిని వదలి పొంచెను పుచ్చపేటికి.

అత్యుగామ గోపాలు గారుజలందనజిల్లావాస్తవ్యులు. 11 సంవత్సరమునుండి వీరు చెన్న పురి నాకాశ్రమములోఉచ రాయిరి సరఫరా చేయించుచుండిరి. వీరు సబ్జెక్ట్, కృష్ణా నదులపై వంతెనలలోఉచ రాత్రిని నున్నచును సరఫరా చేసిరి. రామాచార్యగారు 1899 వ సంవత్సరమున చెన్న పురి యందు వైద్యముచేయుట ప్రారంభించిరి. వీరు మునిసిపల్ కమిషనుగానుండి యుపవాసము లిచ్చుచు పురాలోగ్గమున గాపాడుచున్నారు. వీరు ప్రభువచికిత్సమునను విషయములకు కొందఱిని తప్పకుచేసి దొరలనువారిచే సన్మానింపబడిరి.

రావుచంద్రారావుగారు పోలీసుకాపుయందు స్వల్పా ద్యోగమునుండి కలియముగా నున్నకోద్యోగము నొందిరి. వీరు సి. వి. డి. యందు కృష్ణముగాను బుచేసి, దొరలనువారిచే సన్మానింపబడిరి.

రామస్వామి నాయకుగారు సబ్ అగ్జెంటు కలెక్టరుగా 37 సంవత్సరములు పనిచేసి మొదటి తరగతి సబ్ అగ్జెంటు సర్వేయరుగానుండి ఫించెన తీసికొనిరి. వీరు పూర్వము ఆఫ్సు యాధిపతులను కృష్ణముగాను బుచేసి యుండిరి.

కడపల నిచ్చుటకు ముందు కలెక్టరుగారు వారిని బొగడుచు స్వల్పాపహాసముగా విించి, దొరలనువారి సన్మానమునకువారిని, వేదలకును, ధనికులకును, ఉద్యోగులకును నికద్యోగులకును సమముగాకావలెననిచెప్పిరి.

వృత్తాంతములు

బొమ్మజవాను హత్యకేసు.-పోలీసువారికి వాట్నాబలము నిచ్చినది పోసాను జిల్లాచాండిసి గ్రామ కాపురముకు పరెత్ చంద్రబోనుగాని పరెత్చంద్ర బరణుకాడు. ఇతడిచట (కాకి) గోగుని త్రిమల రక్తము చేయుచుండును.

అర్యమరణోధ-కృష్ణాతీరస్థ విజయవాడ నివాసులగు ప్రభాకర ఉమేశచంద్రగిరము ఏలూరు కట్టజంబున 9-వ తేదీమొదలు 15-వ తేదీవరకు ముప్పిమతనీధాతముల గూర్చి యు, హిందూమత ప్రాశస్త్యమును గూర్చియు ఉపన్యసించిరి.

సంజాయిమెయిలు ఆలస్యమగుట:- మొగ్గుల వరాయి డివ్యూనులకు నడుమ తుపాను వెట్టుటచే సోమవారము వాడు మెయిలు కైయియ కలకత్తాకు వచ్చుటలో చాల యాలస్యమై డి. సామాను వచ్చెనని ఆగిపోవుటగూడ తటస్థించెనది.

తిరుపతి ఆంధ్ర భౌండగార సమాజము:-14-వ తేదీ సాయంత్రము మయిదుగంటలకు తిరుపతి దేవస్థానము హిందూ మైసూరునుండి సి. కృష్ణచాచార్యులవారి యాధిపత్యము క్రింద నిడదవోలు కాపురములగు నిడదవోలు కేంకటాచార్య గారాంధ్రభావనగూర్చి యుపన్యసించిరి.

ప్రభుమాంధ్రకాటక మహాసభ:- గుడివాడ యందు ఈస్టరెలవులలో జరగనున్న ప్రభుమాంధ్రకాటక మహాసభకు వారు మాధవరావుపంతులుగారు అగ్రాధిపత్యము వహించుచు, ఉత్పలూరి మల్లికార్జునరావు బి.ఏ., గారు సభ్యులకు స్వాగత మర్పించెదరు.

ఉరేవనకులకు కూలి:-దువ్వూరుగూరుకు ఈకూలి లలో నిటీవల యుజుడి సంభవించింది. ఈసంబంధమున ప్రత్యేక న్యాయస్థానమునకు నేటిదినమున (18-4-16) తీర్పుజెప్పిరి. ఏమగుచు నుద్దయిలలో నొకరిచిదివెట్టికట్టి మరొకరికొక్క కట్టికి మూడు స-ల కొరకు కత్తు కట్టును నిశ్చించిరి.

అంగ్లో-ఇండియన్ సే.-ఆర్. ఎల్. ఏల్లూగారి వారమున కలకత్తాకు రావలసియున్నది. 210-250 నుండి రిక్రూటును వైసేకు జరుచేయుననివదిరి కలకత్తావారి కోరికనుజేట్టుచు, ఇంతకును నుమూసి 200 నుండి వైస్యమునజేర వచ్చుచుండునని వచ్చియును తెలిపిరి. ఈమెండులు డాక్టర్ చే నిశ్చయపడిరి, అందఱును వైస్యసేవ అర్హులైయుండిరి.

మొదటిది.- మార్చి నెలవరకు అస్సామ ప్రాంతముల నిధికి 100700 వందల నొకటి యుండిరి. ఇంతవరకు నీరు నెల 150 పానుల చొప్పున వెల్లియనునిధికిచ్చుచుండిరి. అకాలము 1650 పానుల కనుకలైంది. ఇప్పుడు వెల్లియనునకు ప్రభుల మారి ఆముక్తయంత ముగ్గురుకనుకలకు నెలకు 150 పానులకును మిసపోలేమి యారెకుకాపును సంబంధమున పంపుటకు వీరునిశ్చయించిరి.

విజయ అవాధ కేరవాలము:-రాహుగిరగిరములు కొందరు ముగ్గురినీయు వివిధవనము వాస్తవ్యులకు అగు దూనిధువో గారి యాధిపత్యముక్రింద వాస్తవ్యు నివాసమునందొ క్రమగిరగిరమున సమాజము వెల్లియనునకు నొకదారిని సాపేద తీర్చివించిరి. గృహపరిపాలనమునకు సంబంధించిన నింధములుచేసి జనరలుకమిటివారి యభివృద్ధియును బడుచు వారికిబావుకట్టేయులతో నొకఉపసంఘ మేర్పరునబడెను.

పార్శ్వ మిటింగు:- ఎన్నెలనియకు వాటకకాలంలో (బాంబాయి) 18వ తేదీ పార్శ్వ మిటింగు సమావేశమున డి. శ్రీ పునము 31 నెలనుండి సభకువచ్చిరి. వేగొనెట్టు కెన్నా వెట్టిటు గారు సభాధ్యక్షులుగా నుండిరి. పార్శ్వకాతియుల సమావేశముచేతు వాత్సలగూర్చి ఈతడు చాలసేపు ముచ్చటించెను. జేమ్ కెట్టి గారు వధ జేయుచుండుచు సాగింప దాను వివాద మెదియులేదని వక్కాణించెను. 9వ తేదీమిటింగునందు కొందరుపార్శ్వ అక్రమమున వర్తింతులవలన తమ ఫేరును విలవరించుచు ఎచ్. ఎ. వడియగారు, విష్ణుక్త నిర్వహణమున జిజభాయిగారు కనుపరచిన సామాన ప్రార్థనముల మెచ్చుకొనుచు, సంఘ విశ్వాసమును కల్పించుచు సర్ దొరలు తాతగారున తీర్మానముల నుపపాదించిరి.

విషయానుక్రమణిక.

వృత్తాంతశేఖర, బాబలు	2
వైద్య విషయములు	3
కొబ్బరి చెట్టు	4
వివిధవిషయములు	5
ప్రధానవ్యాసము	
కీర్తి శేషులైన జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు	6
మా నగరపాలకులు—ఆరామవనము	7
విరోధ మహాసంగ్రామము	
జితేశ్వరిశివార్చనము	8
చెన్నైలో కార్మికేషక	9-10
ఇంగ్లీషు తెలిగ్రామము	11-12

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 19-వ తేది
బుధవారము.

కీర్తి శేషులైన

జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు.

నిన్న సాయంకాలము అయిదుగంటలకు ఈ దక్షిణ రాజధానిలోని ప్రజాహితేవనమునకు పితామహులం దనదగిన శ్రీయుత గణపతి సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు పరలోకగతులైరి తెలియజేయుటకు మే మందుచుండు దుఃఖమునకు మేరయేలేదు. ఈ మహాపురుషుడు ఋజుబాధచే 1908 వ సంవత్సరమునకు తరువాత నీ రాజధాని జీవితమున ప్రముఖులుగా నుండలేకపోయినందున నీతనిని గురించి 'కీర్తి శేషులగుటకు అంతవిశేషముగా దినదినమును విషయములు తెలియరాలేదు. తుద కాలనిని రెండుదినముల క్రిందట పరీక్షించిన వైద్యుడును కూడ ఇంకను నాతని కథమకట్టి మొకమాసపు ఆయువైద్యుని కలసి చెప్పినందున వెంటనే లోకమున కంతర్లీకమగు కరింగించలయుననునాహు నమోదనములకు పాదమలేదు. అకస్మాత్తుగా సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు నిన్నటి సాయంకాలము గుండెగాటు మాగుటచే మృతి నొందినట్లు తెలియపచ్చియున్నది. ఎట్లననీ ఇక నీరాజధానికి జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు నూచుటకు వీలులేదు. ఆతని స్మరణచేసికొనుటకు మాత్రము విధి యాటకభరచ బాలకు. జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు ఐశ్వర్యమున బుట్టలేదు; నిశ్చర్యమున పెరుగలేదు. ఐశ్వర్యమును స్వయముగా గడించుటకు నవకాశము లున్నను గడించుటకు పూనుకొనలేదు. 1855-వ సంవత్సరమున తిరువాడి మహాక్షేత్రమున జన్మమంది 1875 న ఉపాధ్యాయోద్యోగము నంది మొదట పాదిరిలక్రతి స్థాపకులందు పనిచేసి 1878 లో కచ్చయప్ప కళాశాలలో మహాధ్యాయుడై అదేయేట ఇరువది నాలుగు సంవత్సరముల వయస్సున తిరువల్లి క్షేత్ర హిందూ హైస్కూలునకు ప్రధానోపాధ్యాయుడై నాటినుండి ప్రజాహితేవనము నారంభించువాడయ్యెను. ఆసంవత్సరమే 'హిందూ' పత్రికను సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు గారును వీరరాఘవాచార్యులును న్యాయతి సుబ్బారావు గారును స్థాపించిరి. ఉపాధ్యాయత్వము మానుకొంటిమి గదా యని సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు విద్యార్థులయెడల నన్నరాగము

తగ్గించలేదు. ఎనుబడులలో పాదిరిలు తిరువల్లి క్షేత్రంలో విద్యాలయము తీసివేసినప్పు డీతడు జాతీయ విద్యాలయము నొక్కటి నెలకొల్పెను. 1888 లో ఆర్యను హైస్కూలు అను మఱియొక పాఠశాలను స్థాపించెను. విద్యార్థులకు మతభేదము వ్యాయామంబును నత్యవసరము లని తాను హిందూసంపాదకుడైన పిదప గూడ స్వయముగా నీ విషయము లలో వని ఎట్లు జరుగుచుండునదియు కనిపెట్టుచు వచ్చుచుండువాడట! విద్యార్థులయం దింత యనురాగము కలవాడగుటచేతనే కదా ఈ శతాబ్దాదిని విద్యార్థులే యని నెనదీయక తన కెన్ని నిర్బంధములు వచ్చునని తెలిసియున్నను నీ నగరమున విద్యార్థులకు నాయకుడై నూతనతేజస్సు దక్షిణ రాజధానిలో వ్యాపించుటకు కారణభూతుడయ్యెను. హిందూపత్రికాసంపాదకుడైనది మొదలు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు నిర్వహించిన కార్యభారము ఈ వ్యాసమున వర్ణించుట కలవిగాదు. 1878 నుండి 1908 వరకును నీదక్షిణ రాజధానిలో జరిగిన యభివృద్ధికి సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు ముఖ్య భారకు డని ముక్తపరిగా చెప్పినయెడల చదువరులకు ఆతనిపరిశ్రమ ఆ కాలమున నెంతగా నుండి యుండవలయునో అర్థము కాకమానదు. హిందూ పత్రిక స్థాపించునప్పుడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు తాము విజయలగుదుమని నమ్మకముతో స్థాపించలేదు. అదివర కొకకొన్ని ప్రయత్నములు నిష్ఫలములై యుండినవి. తమపత్రికయు గతకాలమునకు చేరవలసివచ్చినయెడల తాము సిద్ధపడియే యుందురనియు దక్షిణ రాజధాని ప్రజ వార్తాపత్రికలకు సిద్ధముకాలేదను సమాధానముతో తమప్రయత్నము మానుకొందు రనియు మొదటి సంచికలోనే వ్రాయువారైరి. చెడవచ్చు నను నసాయముతో కూడికొనిన పనిలోనికి తమ ప్రాతపనిని మానుకొని ప్రవేశించు చొరవ సామాన్యులకు సాధ్యము కాదుకదా! అయిన చారిత్రకపరిణామ యానుకూల్యముచేతను సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు సామర్థ్యముచేతను అపాయము లదృశ్యములై 1884 లో హిందూ వారమునకు మూడుపర్యాయములు ప్రకటింపబడ జొచ్చెను. 1889 లో దైనికపత్రిక యయ్యెను. పత్రికా ప్రపంచమునకు సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు చేసినమహిమవకార మింతే కాదు. 1882 లోనే వారు 'స్వదేశమిత్రను' పత్రికను తమిళ భాషలో నుపక్రమించిరి. దక్షిణ రాజధానిలో మొదటి దేశ భాషాపత్రిక అది యే. అదియే ఈ రాజధానిలోని దేశభాషా పత్రికలకు మార్గదర్శకము. ఇది వారపత్రికగా 1882 లో బయలుదేరినది. 1899 లో దైనికపత్రిక యయ్యెను. నాటినుండి నేటివరకును నిది నిరాఘాటముగ సాగివచ్చుచు ఇతర దైనికపత్రికలు ఆభాషలో బయలువెడలినను నేటికిని ప్రముఖముగా వరలు చున్నది. ఈపత్రికామాత్రమునకే సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు ఉత్తమకారవార్తాడు కాదగి యున్నాడు. కాని పత్రికా ప్రపంచమున నాతడు చేసిన యితర కార్యజాలము సంస్కరణీయ మునది ఇంకను కలదు. ఈదేశములోని పత్రికలకును పరదేశములలోని పత్రికలకును మనకు సంబంధించిన మహా సమస్యలను గురించి వ్యాసములు నిరంతరము వ్రాయుటయే కాక ఆర్థిక విషయముల కని ప్రత్యేక

మీతడు 'సంయుక్త హిందవభూమి' యను నొక పత్రికను స్థాపించి ప్రశంసనీయముగా నడిపించెను. పత్రికా ప్రపంచమునుండి తిరిగితిమేని ప్రతిష్ఠాపనా పోషణమునను ఈతని కార్యవరత్వము సువ్యక్తముగా కన్పించు చున్నది. పి. ఆనందాచార్యులు, పి. రంగయ్య నాయుడు వారలతో చేరి మహాజన సభను స్థాపించినవాడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. మొదటి దేశీయ మహాసభకు శోడై ప్రథమ కిర్తానమును నుపపాదించినవాడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. 1885-వ సంవత్సరమున మహాజనసభ పక్షమున ప్రథమ మద్రాసు రాష్ట్రీయ సమావేశమునకు కారకుడైనవాడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. 1887 లో మద్రాసున జరిగిన ప్రథమ దేశీయ మహాసభకు సహ కార్యనిర్వాహకు డగు వీరరాఘవాచార్యులతో గూడ తన సర్వశక్తుల నుపయోగించినవాడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు కల్లికు సర్విసు కమిషను నెదుట సాక్షిమిచ్చిన సమర్థుడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. వెల్లీకమిషను నెదుట బొంబయి రాజధానికి గోకలేవలె ఈరాజధానికి క్రతినిధి యై సెబా సని పించుకొనినవాడు సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. సురేంద్రనాథ బనర్జీ, వాచా, గోకలేలతోడంగూడ ఆంగ్ల భూమిలో మన దేశీయమహాసభపక్షమున నుపన్యాసములను నిచ్చి ఆంగ్లప్రజల నాకరించినవాడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. స్వదేశీ ఆందోళన ప్రారంభ మగుటకు ముందు 1903 లోనే పరిపాలనా విమర్శనము కాక ఆర్థిక పారిశ్రామిక విమర్శన మత్యవసరమనినొక్కి వ్రాసినవాడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. ఆందోళన ప్రారంభమయినప్పుడు ఋజుబాధితుడయ్యెను నిలిచి సనిచేసి మద్రాసు నగరపు యావనల యత్సాహమును నిండుగ పురికొల్పి దానిని కార్యోత్సాహముగా నొనర్చి మద్రాసు జాతీయనిధి, పారిశ్రామికసంఘములను (నేషనల్ ఫండు అండు ఇండస్ట్రియలు అసోసియేషన్) తదేక దీక్షతో నసహాయుండై నెలకొల్పినవాడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. ఇంతపట్టుదలతో పనిచేసి ఖండితపు మాటలచే నధికారుల యనుమానములకు పాత్రుడై వారు పెట్టిన యననుకూలములను సహించుట మాత్రముచే గాక మహాఛాందస కాలమున మహాఛాందస మండలమువాడై యుండి పరదేశ యాత్రచేసి ఆడబిడ్డలకు పునర్నివాహము లొనరించి సంఘముపెట్టు దుర్భరనిర్బంధములను గూడ చల్లగా ననుభవించినవాడు జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. ఇట్టి మహాపురుషుని, అన్ని విషయములలో నాతనితో నేకీభవించినను నేకీభవింపకున్నను, దక్షిణ ఇండియా మాత్రమే కాక సర్వేందియాను పూజ్యభావమున స్మరింపకున్న నది కృతఘ్నుల యనిపించుకొనదా! కావున నాతనికి తగినస్మరణచిహ్నము నేర్పరచుటకు వని త్వరగా సాగునుగాక యని కోరుచు ఆతనిఆత్మకు శాంతిని పరమాత్మ డిచ్చును గాకయని ప్రార్థించుచు ఆతడు పరమపద మందుటచే దుఃఖించుచుండు ఆతనిపుత్రులకును బంధుగులకును సానుభూతిని తెలియజేయుచున్నాము.

మా నగరపాలకులు—ఆరామవనము.

నిన్నటిదినము మా నగరపాలకులు సమావేశమై విమర్శించిన విషయములలో నొక్కటి ఈ నగరవాసులు ముఖ్యముగా నాలోచింపదగినది కలదు. పీపిల్సుపార్కు, నాబడు ప్రజల యారామ

వనము ఇంతకాలమును నగర పాలకులయొజమాన్యమున నుండుచు వచ్చినది. ఇది పూర్వ మొక్కపుడు ఈరాజధానికి గవర్నరుగా నుండి ప్రజాను మోదమును బడసిన సర్ చార్లసు ప్రెవిలియను గారి జ్ఞాపకార్థము ప్రజలచే స్థాపించబడినది. కావున ఎ. సి. పార్లమెంటు నాయకుగారు చెప్పిన రీతిని నీ యారామవనము ప్రజలకు చెందినదియే యగును. దీని యాజమాన్యము ప్రజలకు నుండుటయే న్యాయము. దీని పరిపాలన ప్రజల ప్రతినిధులగు నగరపాలకులు నిర్వహించుటే సమంజసము. కాని నగరపాలక సంఘమువారు అంత జాగ్రత్తగా నీ యారామ వనమును కాపాడలేక నుట నిజము. అనేకు లనేకపర్యాయములు ఈ యారామ వన విషయమున ఖండనములు ప్రకటించి యున్నారు. నగరపాలకు లైనను తామి సంగతిలో తగిన పరిశ్రమ చేయుచున్నామని చెప్పుకొనుట లేదు. ప్రభుత్వమువారి వద్ద ఆరాములను కనిపెట్టు ప్రత్యేకోద్యోగి కల డనియు అందుచేత ప్రజారా మవనమును ప్రభుత్వమువారి స్వాధీనముచేసినయెడల సందర్భములు బాగుపడుననియు నున నగరపాలకుల స్థాయిసంఘ సభ్యులభిప్రాయపడియున్నారు. ఈ యభిప్రాయానుసారముగా నానామవనమును ప్రభుత్వము వారి యాజమాన్యమునకు నిచ్చి వేయుట కర్తవ్యమగునామన విషయమే నిన్నటిదినము చర్చకు వచ్చినది. స్థాయిసంఘమువారు ఈ ప్రజారామవనముయొక్క పరిపాలనకై నగరపాలకులుసంవత్సరమునకురూ.2500లను ప్రభుత్వమువారికి ఇయ్యవలసివల్లు సలహా చేసినారు. ఈరీతిగా ప్రభుత్వమువారికి వనము నిచ్చివేసినయెడల నది ప్రభుత్వమువారి స్వామ్యుననియు పిదప ప్రజల కేమాత్రము హక్కును నుండుకపోవు ననియు నగరపాలకులు ప్రజలధర్మకర్తలుగా నుండుటచే వనమును ప్రభుత్వమువారి స్వాధీనముచేయుట న్యాయవిరుద్ధమనియు నిన్నటిదినము వాదించబడియెను. నగరపాలనలో ప్రభుత్వమువారికి జోక్యము లేదని చెప్పుటకు రాకయున్నను, ప్రభుత్వమువారు పరిపాలననువహించియెడల ఆరామవనము బాగుపడు ననుటకు సందియము లేకున్నను, ప్రజాస్వామ్యమునుండి అధికారుల స్వామ్యమునకు ఆరామవనమును మార్చుటకు మాత్రము స్వతంత్రపరు లెవరును అంగీకరింపజాలరు. ఈ తత్త్వము పనిచేయు బట్టియే నిన్నటిదినము స్థాయిసంఘము వారి యుపక్రమ పక్షమున సమ్మతు లిచ్చిన వారు వంద్రెండుగురును అందుకు వ్యతిరేకముగా సమ్మతులిచ్చినవారు పంద్రెండుగురును కానవచ్చినారు. అధ్యక్షుడు తనస్వత్వము నుపయోగింపక నగరపాలకులను తమలో తాము నిర్ణయించుకొనవలసినదని వదలుటయు మిక్కిలి ప్రశంసనీయముగానే యున్నది. మరల నొకపర్యాయ మీ విషయము విచారణకు రానున్నది. అప్పటికైనను నగరపాలకులు తీర్మానమునకు వచ్చుట యవసరము. స్వాతంత్ర్యమునకు వ్యతిరేక మగు తీర్మానమునకు రాక స్వతంత్ర పర తీర్మానమునకు వచ్చి ముందునకు ప్రజారామవనమును చక్కగా పెట్టు మార్గము లాలోచించుట సమంజసముగా నుండును. అది సాధ్యము కాని యెడల కొన్ని సంవత్సరముల పట్టు ఆరామవనము ప్రభుత్వమువారి పరిపాలనలో నుండునట్లు నిర్ణయించుకొని అందుకుగాను నగరపాలకులు కొంత ద్రవ్యము ప్రతిఫలముగా ప్రభుత్వమువారికి నిచ్చుట న్యాయముగా నుండును. మరి యే యేర్పాటును సను చేసినయెడల నగరపాలకులు ప్రజల స్వాతంత్ర్యమును పోగొట్టినవారు కావచ్చును.

నీటి వనరులు.

కడవి నానవిర్యాణసభా సమావేశ సమయమున గౌ. ఆచార్య కృష్ణారావుగారు దక్షిణ ఇండియాలో కొత్త నీటి వనరులు కల్పించుట కేయే యావక్యమయ్యును ప్రభుత్వమువారి యాలోచనలో నున్నది, పార్లమెంటుయొన యావక్యమయ్యును తెల్పకు ముగియగలవు అని యడిగిన ప్రశ్నల కిచ్చిన ప్రత్యుత్తరములలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో 1918-14 సంవత్సరమున కిటీకల నాలోచనలోనికొచ్చిన యావక్యమయ్యును లేమియులేనట్లు స్పష్టపడినది. యాధికారుల ముగింపుచే అధికారుల యాలోచన ఈ పక్షమున బారలేదని యంగీకరింపవలసి యున్నది. అయిన నిదరతకు పార్లమెంటు ఇత్యకు పనిసాగుచుండు తొమ్మిది యావక్యములలో ఒక్కటి ఈ సంవత్సరమునను అయిదు 1917లోను రెండు 1918లోను ఒక్కటి 1920లోను ముగియునని తెలియరమ్మట కొంత సంతోషకరము. లాభమునందుండుములు కర్నూలు, కడప, అంతర్పురము, నెల్లూరులుగా కావచ్చుచున్నవి.

ప్రైవిజాండు పట్టువదుట

రుష్యావారు తుర్కీవారిని తమిళిమి తుదకు ప్రైవిజాండును స్వాధీనము చేసికొనినారు. ఈ నగరము సామాన్యమయినది కాదు. పట్టణముద్రము తీరభూమిలో కల రేవు పట్టణములలో నిది యఖ్యుతము. గ్రీకుల కాలము నుండి ఇది వ్యాపారస్థానముగా నున్నది. జనసంఖ్య 40,000. ఇందులో 22,000 మహమ్మదీయులు, 18,000 క్రైస్తవులు. ఆసియా మైనరు పీఠభూమి కంఠటికిని నీ పట్టణము వ్యాపారాధారమగుటచేత తుర్కీవారుదీనినివచ్చువకుట యనిన గొప్పదెబ్బ తినుటయే యగుచున్నది. ఇంతే గాక ఈ రేవు రుష్యావారి వాణిజ్యమునకు వాధారభూమియై కనిస్టాంటినోపొలున వర్ధింపుటకు సాధన మగుటచే నీ రేవు పట్టణముట యనిన తుర్కీబలమెక్కువగా పట్టువకుట యనియే చెప్పవలయున్నది.

స్థానిక వార్తలు

కాలమాన స్థితి:—నిన్నటిదిన మధ్యాహ్నము 94.7 డిగ్రీలు. అధమాష్ణము 78.5 డిగ్రీలు.

దీవముల వెలిగించు కాలము:—ఏప్రిల్ 19, 20 తేదీలకు 6-51 గంటలకు దీవములు వెలిగించఁ బడును.

బొబ్బిలి మహారాజగారు:—మహారాజుతో బొబ్బిలి మహారాజగారు చెప్పఁపునండి 24 వ తేదీని కడలి పోవ నున్నారు.

మదరాసు కలెక్టరుగారు:—ఎస్. పి. రైసు గారి వద్దనుండి ఎ. బి. వెర్మారావుగారు ఈ దినము ఉదయమున చార్జి పుచ్చుకొన్నారు.

పోలీసు కమిషనరుగారు:—ఈ నెల 26వ తేదీ నుండి ఏప్రిల్ 2వ తేదీ వరకు మెడికల్ కలెక్టరేటునై వారు మామయ్యల ఆరిగ పేట గారికి నెల వ్రాసంగబడినది.

కలకత్తా మెయిలు:—కలకత్తా మెయిలీ దినమున 5 గంటల 20 నిమిషములు ఆలస్యముగా వచ్చుచున్నది. గనుక జనరలు పోస్టాఫీసునుండి 8-30 గంటలకు బటువాడా చేయబడును.

ఫిఫ్త్ ఇంజనీరుగారు:—మదరాసు దొరతనమువారి ఫిఫ్త్ ఇంజనీరు మౌ. నవరోజీ గారు అసిస్టెంటు ఇంజనీరు డి. ఎస్. బ్రాహ్మకాళము గారితో పరీక్షా పర్యటనార్థము బెజవాడకు నిన్ను బయలుదేరిరి.

ఇంగ్లీషు మెయిలు స్త్రీ మరు:—ఇంగ్లాండునుండి వచ్చు మెయిలు స్త్రీ మరు బొంబాయి నగరమునకు 21 వ తేదీ కుక్రీవారము సాయంకాలము 6 గంటలకు వచ్చును గనుక ఆదివారమునాడు ఉదయమున చెన్నపురిలో ఇంగ్లీషు తపాల బటువాడా యగును.

రెయిల్వే అపాయము:—ఎగ్మూరువద్ద దక్షిణ యిండియా రెయిల్వేసామాను బండిలోనుండి బస్తాలను వైకి తీయుచుండగా పొన్ను స్వామి అనునతడు బస్తాలకొండ పడి పోయెను రెయిల్వే ఉద్యోగులు కానిని వెంటనే అనుపత్రికి తీసికొనిపోయిరి. వారికి గాఢమైన దెబ్బలు తగిలినవి.

దేశీయమహాజనసభాసంఘ అఖిలభారతసమావేశము:—22వ తేదీన అలహాబాదులో జరగబోవు నీ సమావేశమునకై పండిట్ మోతీలాలు నెహ్రూగారు, ఆనంద సుంతుగారు, డి.వా. బహద్దరు ఎల్. ఎ. గోవింద గాఖున అత్యుగ్రుగారు, పి. పి. రామస్వామి అత్యుగ్రుగారు మదరాసు నుండి బయలుదేరుచున్నారు.

తపాలు ప్రకటనము:—ఏప్రిల్ 21వ తేదీని “గెడ్ ప్రెస్” ముగింపులకు ఆదినమున పోస్టాఫీసులు మూయు బడును. ఆదివారమునకైన తరి జరుపబడును. గనుక 28 తేదీ బొంబాయినుండి ఇంగ్లాండునకుపోవు మెయిలుస్టీయరున కందరలయ. ఉత్తరములన్నియు గురువారమునాడు సాయంకాలము 6 గంటలలోగాను, మధ్యార్ధరాత్రు 4 గంటల లోగాను పంపవలయును. శనివారమునాడు ఉదయము జనరలుపోస్టాఫీసులో మాత్రమే 7-8 గంటలవరకు పుచ్చుకొనబడును. రిజిస్టరుచేయ నవసరములేని ఉత్తరములు మొదలగునన్నియు 22-వ తేదీ శనివారమునాడు 4 గంటల లోగా పంపవచ్చును.

న్యాయస్థాన వార్తలు

ఎగ్మూరు చీఫ్ మేజిస్ట్రేట్స్ మేజిస్ట్రేటుగారు.

ఆత్మహత్య:—పొన్నుచ్చు అనునామ కేరళములో నేనియో వ్యాధులుండి అనేకదినములనుండి బాధించుచుండుట వలన ఆసుపత్రికిపోయెను ఆసుపత్రిలో చికిత్సచేసిన పిమ్మట నామెకు కొంతబాలి కలిగెను గాని అప్పుడెప్పుడు భరింపలేక తనకొక గాని పోట్లుగలుగుచుండెడిది. ఆబాధను భరించలేక నామె మోకటిగ నొకచెరువుగా బడి ఆత్మహత్య జేసికొన బయ్యెత్తించెను. మాజీకర్మకు అను రిజిస్టరు పోలీసుజవాను నామెను కాపాడెను. ఆకేసును న్యాయాధికారిగారు విచారింపగా నామె తనయొక్కట్టులన్నియు మునిచివేసికొనెను. ఆమె బాధలకు మిక్కిలి బాలినొండి కొద్దు యగియు పర్యంత ము కలుచెప్పి పిమ్మట నామెకు ఆసుపత్రికి పంపించినారు.

(ఎల్. ఎ. గోమయేడు గారు 19-4-16)

మరుగునవ్వము దాచు:—టింగ్లి కేసు పార్లమెంటులో వెల ఒక కోలాధ్యక్షులుగానున్న డి. పార్లమెంటు అత్యుగ్రుగారు బి.ఎ. బి.ఎల్. గారు, రెండవ కోలాధ్యక్షులగు శ్రీ రంగ స్వామిశెట్టిగారివైరు మరుగునవ్వము దాచారెచ్చెను. వారిద్దరు రాజీనామా చేసికొన బయ్యెత్తించుట కరకాళ మీయ కలయునని కోరకొనగా ఎల్. ఎ. గోమయేడు గారు కేసును మేయ 15 వ తేదీకి వాయిదావేసిరి.

(సి. బి. ఎస్. పిల్లే గారు)

19 ఏప్రిల్ 1916.

ఎక్స్ క్యూటివు ఇంజనీరుగారి డౌట్స్ క్యూ:—కోలింగోడు రాజుగారి తమ్మునిసాక్ష్యము ఈనెల 7 వ తేదీన మాదినపత్రికలో ప్రకటించిన ఎక్స్ క్యూటివు ఇంజనీరుగారివై కేసు ఈ దినమున మరలవిచారింపబడినది.

యూర్రాయి దక్షిణయిండియా రెయిల్వేకంపెనీలో ఇంజనీరుగా నున్న పురు కోలింగోడు రాజుగారి తమ్ముడును పాల ఘాటు తాలూకాలోర్లు ప్రెసిడెంటును అగు మధవ రాజుగారు అతని నెటిగియుండుట వలన యాదినమున కోర్టువారు వారిసాక్ష్యమును గోరిరి. రెండు నెలలక్రిందట తాము మదరాసు లోనున్న క్షుడు తమ కోక మోటారు వైకుకు కొనవలసివదనియ్యుద్దాయితో చెప్పితిమనియు, యూర్రాయి తనకోకవైకును అమ్మచూపెననియు, తరువాత యూర్రాయి పాలఘాటునకు రెండువైక్లను తెచ్చెననియు వేరము తీర్మానము కావలెనుచే యూర్రాయిని అరెస్టు చేసిరని తమకుతెలిసినదియు, వారు సాక్ష్యముజేసిరి.

ఎడ్వీషు కంపెనీ హెడ్ క్లార్కు కంకరఅత్యుగ్రుగారు. జనవరి 26 వ తేదీన యూర్రాయిలో వైకు నిర్మింపనియు క్రొత్తు పెల్లాయికంపెనీ మేనేజరును యూర్రాయి తనలో జేసి ఒకఫీటిని దావెననియు తెచ్చెను. ఎడ్వీషుకంపెనీలో వైకు దివార్లుమెంటులో అసిస్టెంటు మేనేజరుగానున్న పి. వేదొగారి సాక్షివిచారణను జరుగుచుండగా కోర్టువారు ఫలాహారముజేయుటకు సాక్ష్యమును బాలించిరి.

సరోజినీదేవిగారు:—ఏరి కేరళస్థితి తెలుకటికంపెనీ కొద్దిగా నయముగనున్నదిగాని గుణము సరిగా నిలబడుటలేదు.

బరోపా మహా సంగ్రామము

తైబిజాండు రష్యావారి స్వాధీనమగుట

చర్చిలు గారు ప్రతి కథను లక్షానమున నుంచుట.

సార్వజనిక నిర్బంధము—ఆస్పిక్తుగారి యువన్యాస మాటబడుట.

జర్మియము 804 గుట్ట ఎరుట తీవ్రముగ తలపడుట.

మాయజాకావ్య రక్షణము—భారతీయ సేన.

తెలంగాణము

అంగ్లముంత్రి సభము.

లండను, ఏప్రిల్ 18.—పైసీకులకు చేర్చువిషయమును గూర్చి సే చాన్సిలరుగారు చెప్పదలచినదానిని మునుకొనిరి. పైసీకాధికారులు కొంత కొంత సేవలను నిర్దేశించుటనుగూర్చి ఏమి జరుప నశ్యమిందనియు మంత్రివర్గమువారు విచారించుచుట నిశ్చయము. స్వాధీనమును పొంది మంత్రివర్గంలో సభి ప్రాయశఃపాటు గలిగిన దయటకు సంబంధించుట గాని ఇంత వరకెవ్వరును రాజీనామాలు నివృత్తము. జాతీయైకమత్యమునకు భంగము కలిగినవారైన ఎల్లవారును ముఖ్యముగా కొంత మున్నగు.

ఆస్ట్రేలియా మంత్రిని గౌరవించుట.

లండను, ఏప్రిల్ 18.—నేడు ఆస్ట్రేలియా ప్రధాన మంత్రి హ్యామింగ్ గారికి సగరస్వాతంత్ర్యము అను గౌరవ మొసంగబడినది. గిల్బర్టుయొద్ద ఆస్ట్రేలియా సేనానిని సగరవా తీయ సేనానియను హ్యామింగ్ గారికి అంగరక్షక బలముగా గౌరవించుచు వచ్చెను. లాన్సెట్టుయగువారు పెరిఫ్రెయను స్వాగత మొసంగిరి. క్రిస్టియన్యునైన ప్రజలు కరతాళ జయజయ ధ్యానముల నివహించి, మంత్రిమండలి సభ జనమమునుబట్టి బోధించు పుటలను గానములను తక్కినవారెవరును రాజులకీ పోయిరి. ఆస్ట్రేలియా సేనల ప్రకాశమును సభ్యు లభి సంపించిరి. ఈ యుద్ధములకు సామ్రాజ్యముయొక్క ఆత్మ నిష్ఠావారిని గౌరవించిరి. సామ్రాజ్యమున కధిక లాభకరము యు కరమగు కార్యకలాపాన్నిచేయుచున్నది. మనము సామ్రాజ్యమును ముఖ్యముగా గౌరవించు దానిని కాపాడుటకు సంసిద్ధములగునని హామీలుగాడు నడిపిరి.

పార్లమెంటు సభలో తెలియజేయబడినయంతయులు

ఇటలీ, జర్మియ, రాష్ట్రములు.

లండను, ఏప్రిల్ 17.—ఈ రెండు దేశములకు యుద్ధము ప్రకటించబడినది. ఇటలీవారు జర్మిని రాష్ట్రముతో కలకలముగాను జయించుటకు ఇటలీదేశమువారు నిర్యాదిం చును ప్రయత్నములలో రాబట్టుకొను ప్రయత్నముచేయుచు.

రిక్రూటింగు

గిల్బర్టుయొద్ద సైన్యమున కంతయును దీక్షువచ్చునో అని కలెక్షనును గూర్చి తాము రేకటికనునను చర్చించుచు ప్రధాన మంత్రి యునెను.

భారతీయ సైనికోద్యోగులకు పింఛనులు

పెంపొంది ఉద్యోగిగ నున్న భారతీయ సైనికోద్యోగి యొద్దనున్న పనిని గాయములచే చనిపోయెనని ఆతని కుటుంబమునకు పాతల కుటుంబముల కిచ్చు ఫింఛనును ఆతని కుటుంబమునకు గూడ పొందగలుగును. ఈతడు చనిపోవునంత వరకు పదవియందుండక పోయినను సైనికసేవ పింఛను లియ్య బడునని ఇండియా మంత్రి తెలియ జెప్పెను.

అంతర్జామిక యుద్ధము.

రెండున్నెలల ముంబటుట.

లండను, ఏప్రిల్ 17.—పాకిస్తాన్ అను అంగ్లసేనాని యుద్ధమును అనుసార్యమునను ముంపబడినది.

యుద్ధకేంద్రాలు పారిపోవుట.

లండను, ఏప్రిల్ 17.—ఇరువురుకేంద్రాలు కేంద్రములైన ఒకకడపర్వతా పారిపోవుచుండిరి. వీరిలో నొకడు ఎమ్మెను నొకడూ ఉద్యోగి. సిసిలి కనలియూరును చాలసీరస్థితిలో పీట పట్టుకొనబడినది ముల్తానలెఖకుడు యాటరువారాస్థాన యువకు డెలియవరచెను.

మంత్రిమండలి సభ

లండను, ఏప్రిల్ 19.—నేడు ముఖ్యమంత్రి సభ వారాలోచనజరిపిరి. జనరలు రాబర్ట్సును గూర్చు ఎడ్మంట్టు జనరలుగారును గూడ సభకు కలిగిరి.

పార్లమెంటు ప్రజలసభ.

లండను, ఏప్రిల్ 19.—నేడు మధ్యాహ్నము పార్లమెంటు ప్రజలసభ జనలలో నిండిపోయినది. వినిష్టను చర్చిలు గారు చెడుటనున్న ప్రతికర్తుల ఆననములలో కూర్చునియుండిరి. సైనికుల సమావేశమునుగూర్చి తామువ్యసించుటకుగల యభ్యంతరములను ఆస్పిక్తుగారు తెలిపిరి. ఇంకను కొన్ని యంతరములు పూర్తికావెను. అంతకుముందు నేనేమి చెప్పటకు ను పీటలేదు రేపటికోసం చెప్పి పీటకలుగుని తలంచెదను. ఈసభ ముగించబడుటకు పూర్వ మివిషయమును చర్చించుట కనకాశమును కలిగించెదమని దొరతనమువారు తెలిపియున్నారు గాన ముగించుటకుగూర్చిన తీర్మానము నే ముపసాదించబడెను. పార్లమెంటు సభ్యులుగానండి సేనలో చేరినవారి కందరికిని సేనానాముడు సేనలవిచ్చునని ఆస్పిక్తుగారు నుడిపిరి. సర్ ఎడ్వర్డు కార్నెన్సు గారు సూచించగా గురువారము నాడు సైనికులను చేర్చుకొను విషయమును వివరించెదనని ఆస్పిక్తుగారు నడిపిరి.

ప్రాన్సు

వెర్దెరు రంగము.

పారిసు, ఏప్రిల్ 19.—నిన్ను జర్మియకు వెర్దెరు యొద్ద విస్తారముగ సైన్యవ్యవహారములను వారచుట చరల పదాదులను గవియించెదమని. సోమ కుత్తరమునకు మునుపర్చు యొద్దను ఫిరంగులకాల్పులడినది. ముఖ్యముగా మున్నెముకనుండిను. నిన్నును దోచామంటుయొద్ద శత్రువులు 5 థిన్న సేనలకు చేరిన సైనికులతో తలపడి తీవ్రముగ పోరిరి. వారు చాపురు స్థానమునకు తూర్పునకున్న కందకమున చొరబడిరి. వారిని పరామునారు కొంతభాగమునుండి తరిమిరి వోయినవారు జర్మియకు తలపడి యోడిపోయిరి. శత్రు సేనానములు బ్రహ్మ స్థానమున బాంబులను వదిలినవి. ముగ్గురుచనిపోయిరి. రిగురికి గాయములు తగిలినవి. సాత్తుకు కొద్దిగా నష్టము కలిగింది.

అంగ్లరంగము

ఫిరంగుల మందుగలయొద్దము జోరుగ జరుగుట.

లండను ఏప్రిల్ 17.—పూర్వకేంద్రము బుభుసరిసరములకున్న. నెయింటు ఈలోయిజును ఈ కేరీసుకోమైన్ను తామువల నడుచును తీవ్రముగ నిగ్గిగోళములు నేరుచుడినది. హెబూటెన్ని సమీపమున కాన్స్టాన్సు సోమనిట నడుచు ను గూపెజు మూలకేమైన్ను యొద్దను ఇరువీటలవారును తీవ్రముగ ఫిరంగుల గాల్పుకొనిరి. హోహెజొల్లరును ప్రదేశమున మందుగల యుద్ధముజరిగింది.

విమాన పోరాటము.

నిన్నటిదినమున విశేషముగ యుద్ధము జరిగినది. ముని మానములలో నొకటి ఇంకను మరలిరాలేదని జనరలు హేగు గారు రిపోర్టుజేసిరి.

వరాసువారి ప్రకటనము

పేరిసు, ఏప్రిల్ 18.—ముఖ్యమునది ఎడమగట్టున శత్రువులు 804 గుట్ట మా రెండవంకి కందకములపై నిన్ను ఫిరంగులను తీవ్రముగ గాల్పురి. మడిగట్టున జర్మినియును ఉదయ మారంభముగ మూర్ఖును ధోమాంటులకు నడుచుచుండు మాస్థానములపై ఫిరంగుల గాల్పురి. మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు రెండు డివిజనులసేనతో జర్మినియును ముఖ్యము హట్టుడించిరి. మా

మరఫిరంగులనుండి యగ్ని బాల్సులచే శత్రు సేనలు వెనుకకు తలచుబడినవి. కాని ముఖ్యమంత్రియొద్దకు దక్షిణముననుండు ఒక పగ్గిధానస్థానమున మార్చియు శత్రు సేనలు గా లంచగలిగెను. మొత్తమునై శత్రువులకు ఆధికవ్యయము కలిగెను. అందు లో వెప్పురహిల్లునకు పశ్చిమమునను హిల్లునకును స్టోను డ్రోమంటువద్దకును నడుచుచుండు లోయయందును వీరికి కలిగిన నష్టము లింతింతని చెప్పి దరముగాదు.

ఫ్రెంచి విమానముల కృత్యము.

16 వ తేది రాత్రియందు నాంటిల్లోయి బియ్యలెను స్టేషనులపై వరాసువిమానములు 22 బాంబులను వేసినవి. ఈ క్రైయనువైనను, స్విస్కోరు మున్నగు ప్రదేశములయందు ఆరులైటు నిర్దించుచుండిరి జర్మినిని వ్యయలవైనను ఈ విమానములు అనేకముగు బాంబులను వేసినవి.

రుష్యా

రష్యాను సేనలు తైబిజాండునకు నడచుట.

గ్రామయాక్రమణము.

వెట్రోగ్రాది, ఏప్రిల్ 17.—రష్యాను సేనలు ఆర్మ్యా క్ కెటెస్నిగ్రామము నాకరిమించుకొనినవి. ఈగ్రామము తైబిజాండునకు తూర్పున 12 మైళ్ల దూరమున నున్నది.

రుష్యావిమానములు.

లండను, ఏప్రిల్ 17.—జుట్టుక ఉత్తర జర్మినిబిట్టుల యొద్దనుండు స్టేషనులపైవెనువిమానములు బాంబుల వేసివ్యయల సంపదకు ముగిలించినవి రుష్యావారి యుద్యోగులు ప్రచురించిరి.

మెసపోటేమియా

మెసపోటేమియా యుద్ధము

వ్యయముగ ముచినయొక డొకడు ఈనెల 17-వ తేది నెటుల కంటివార్త సంపెన:—

మడిగట్టుననుండు మాకేసు సేటియందనున శత్రువుల కందకముల గొన్నిటిపట్టి ఒకఉద్యోగిని 25 మైలులను కై దీల వేసినది. శత్రు సైన్యము చాలమందినాతులైరి. నేటి ఉదయమువరకు వానిగాలి కదలలేదు. అని వార్తాస్థానము వారు ప్రకటించిరి:—

ఫ్రాంహియ ఏప్రిల్ 18.—తైగ్రిసునదిపొంగి మాలి రిమనై బడనంద గట్టునవేయుట, తురుష్కులలో బోకసులు పుట ఆమానముగ నున్నది. వాముపురుబట్టి బురుడనేలల వ్యాపించుటగాని, తగ్గిపోవుటగాని జరుగును. ఉత్తరమున మందుకొనినవోట తైగ్రిసునదిపొర్లి పొడను. బురుడ నేల నుండి వరదలుపొరుటచే రి-క తేది ఎడమగట్టున యుద్ధకార్యముల కంతరాయము కలిగింది. మడిగట్టున తురుష్కులచే విడుదల బడిన కందకములనుండి వరదలుపొరినవి. ముఖ్యముపంపులతో రాకపోకలు నిలుపుటకు మాట చాలవ్యయముయ్యును. సేరలలు పయనియడల సకన్యము తొలగిరి. 11-వ తేది రాత్రి పీటగు లగ్గడి కేంద్రవానబడినది. నిన్నటిదినమున తురానుబెట్టినది. తైగ్రిసునది అల్లకల్లులముగ నుండెను. మాలివిరమునీటిచేమంప బడునని మాట భయముకలిగినది. నాయుంకాలమునకు మా ప్రభముచంకి కందకములలోకిని చాటికెవరుగనుండు తురుష్కుస్థానములోనికిని నీన చొచ్చుకొనినది. కొందరు సైనికులూ నిట నీదవలనీవచ్చెను. తురుష్కులూ మాకంటె దురువసృగ్గోనుండి రి.తిమకందకముల విడచుటకు పూర్వము తురుష్కులూ ఫిరంగులు మున్నగువాటిని తీవ్రముగ గాల్పురి. తురుష్కులపై ఫిరంగుల గురిజేయుట కింతింతమై మంచి తిరుణము రావాలద. హెలెండుతులు యంత్రఫిరంగులను బారుచేసి సుమారు 200 మంది తురుష్కుల జంపిరి తురుష్కులూ బ్రెటికెన్బిరి గదా యని మానె నిటల కధిక సంబరము గలిగింది. తురుష్కు సేన బలముగ నష్టముల సంపెను. చీకటిపడునంత వాయు విజృంభణము తగ్గి నేలగట్టి పడియెను. తాత్కాలికముగ ఇరు పీటలవారి సైన్యంపులును కృశించియుండెను. ఇరువరల విరివికానాగెను. ఇట్టివిపరీత చాతారణిస్థితి ఈప్రదేశముల పరి వాటియె యున్నది. ఇట్టి తురాను లి ప్రదేశమునకు సనా జమె యున్నది. నడు తురాను బెట్టును. శత్రు సైన్యము నెండకాయును. రాత్రిం బ గతుల ఉష్ణ ప్రమాణమునకు 40,50 డిగ్రీలు వ్యత్యస్తముండుట యు తటస్థించుచుండును. ముందునకు పోవుచారి వెంబడి రోడ్డును వేయించుంటిమి. ప్రస్తుతము వైద్యసహాయపు మోటారులు వైద్యకాలా నొకమును గూడ గలవు. వీటి మూలమున గాయపడినవారికి తగు చికిత్స జరిగి, సౌకర్యము గలగు చున్నది.

అంతియము దాక్షుని వాడుక గారు ఇట్లు వక్కాణించిరి. చనుచుచేర్చునది నడి చుట్టచేతులలో భర్తవత్సరియగుట గాను వెన్నెలదీపములు బట్టెట్లునుండి తగ్గింపబడినవి. పృథ్వీ కవి తత్వకారణమైనమూల విప్లుకమునే కాల ముండునందు విప్లుదీపములు వెట్టెడి యదోమూల ప్రవృత్తుల వెన్నెల

దీపములు నిలిపివేయఁ బడినవి. ఈ దీపముల నిలుపుటవలన 2000ల రూపాయలు విలువయ్యెను. బట్టెట్లు మూర్త్యునిమి త్తము (ప్రత్యేకముగా) తీర్చవలసినవారములేదు. ఎక్కువవస్తువులు పుట్టుటవలన ఎక్కువ సౌకర్యములు కలయుననిన, నవీయైన ముగ్ధునినిపల్లె పరిపాలన మసాధ్యమగును. తగ్గించబడిన ఖర్చులలో వెన్నెల దీపముల ఖర్చుకంటే, వెన్నెల దీపములు నిరసయోగములు, అంకితము నధమములు.

అంకితముల దీపములను వాడవలసివాడములు జరిగెను. 2000ల రూపాయల దీపములు 40 అయిదు, వానినెల 9,000ల రూపాయలనియె, మొత్తముమీద వారికై నెల 1-కి రూ. 2000లు ఖర్చుచున్నట్లుననియు తెలిసికొనబడినది.

కొంతలకు తరువాత నెవ్వరును పోని దక్షిణ సముద్రపు తీరమున నెద్ద విద్యుద్దీపములు తెలిగించుచు, ప్రజలు నిరసించు స్థలములలో విద్యుద్దీపములను పెట్టక పోవుటయే కాక, ఈ స్థల వెన్నెల దీపములను కూడ తీసివేయుట యవసరమగుననియు గాననన ది. పి. కేశవాచార్యులుగారు వక్కాణించిరి.

మనోవిద్యారామముగొద్ద రహదారి యధికము. అది రాత్రియం వసాయకరమైన స్థలము. అక్కడి వెన్నెల దీపము ఏప్రిలు మొదటి తేదీనుండి నిలిపివేయబడుట విచారకరము. వెన్నెల దీపము తెంతయో యవసరముగకరముగానున్న స్థలముల నేకములు గలవు. కాబట్టి యీ విషయము తీర్మానింప బడుట యవశ్యము. అని త్యాగరాజుపెట్టిగారు చెప్పిరి.

చివరకు దొరసామి మొదలియారిగారి తీర్మాన ము నొందింపబడినది.

అంకితముల దీపములు.

అంగ్లో ఇండియన్ సేవ:- అంగ్లో ఇండియన్ మైన్యము నొకచానిని స్థాపించుటకై డిల్లీలోని అంగ్లో ఇండియన్ లండన్ దును విన్నటిదినమున నమాతేశమై. ఢిల్లీ ఫీల్డ్ కమాండరు నెయిలీగారు సభాధిపత్యమున వహించిరి. సభ్యులైనంత త్వరలో నొక సైన్యమునుగూడ జేయవలయుననియు అందరను ఉద్ఘోషించుటకే ప్రయత్నింపక నైరుతులుగా జేతుటకు ఉత్సాహము జూపవలయుననియు దొరతనమువారి కోరిక ప్రకారమొక సభ సమావేశము కావడినది ఏలట్లుగారు నడిపిరి. తమ చక్రవర్తికిని తన దేశమునకును సేవజేయు గోరవారందరను ఉద్ఘోషించిన ను కాని వారెవరు ఇందుజేరవచ్చునని వాదనోత్సహించిరి. సభ్యులలో ననేకులు సేవలో జేరలేనందుటకు తాము విచారింపవచ్చుననియు, సేవలో జేరవారి గొప్పదనమునకు మనస్సున కుర్వ్యాభావమున్నను వారి ఉదారబుద్ధికి సభించించుచున్నామనియు అనేకులు వైస్రాయులతో జేరవరని వచ్చుచున్నామనియు అభ్యర్థనలు చేసిరి.

ఏప్రిల్ 18 వ తేదీన వారాయన బహదూరుగారు. - కూడి లేవన మహారాజుగారి సోదరులకు ఏప్రిల్ 18 వ తేదీన వారాయన బహదూరుగారికి యీ నెల 17 వ తేదీ రాత్రి వారిష్టమకే. ఎ.కే. గుప్తగారి మూర్తి స్థాపన నిరసనకేదిగారి నిర్ణయినానామ చేసిరి.

భోజనంపు ప్రతిభలు లెప్పి నెంట్లు గవర్నరుకు దర్శించు:- బ్రీబార్డ్ చక్రవర్తిగారి డిల్లీల ఆగాఖానుగారి గౌరవించి యుండిరి. ఆ యంశము లేఖా పూర్వకముగ వాతీయలకు తెలియజేయబడ వారి ప్రతిభలు లెప్పి నెంట్లుగవర్నరు గారికి (పర్యా) తమ కృతజ్ఞతను తెలుపవచ్చిరి.

ఉగాదిపండుగ బహుమతి గోహరాన్ తీగలచీరలు

16 మూరలు మంచి సొగసైనవి. రు. 2-8-0, వి. పి. చార్జి 0-8-0

112 ఈ ప్రోత్సాహముచేరలు బహు వాణ్యమైన తెల్లమల్లులతో

తీగలు జేసి చుట్టురచుకొను మైన నన్న అయకట్టి పున్నది. ఇదికట్టు కోనేడానికి సొగసుగాను చూచుటకు నయముగాను యున్నది. చీరలందు మారపు దీనిని మేలు ప్రత్యేకముగా పుగాదిపండుగకు గాను లెప్పించి పుచ్చాము. ఇది ధరించినచో దులకులకలందము ఇంతయినచెప్పవలసిగాదు. దీనిని చూచు ప్రతివారు తెప్పించుకొనటకుబలమూరు వేడుకొంగును.

1 వీర తెప్పించుకొనవారికి 1 గజల అడ్డగ ఇనాము పంకెడము రత్నంకంపెని, కి, ఇరుళ్ళప్పకొవీధి, మదరాసు.

చంపు యత్నము

లండన్ ఏప్రిల్ 17:- బెర్లిన్ నగర విధియం కౌన్సిల్ ప్రెసిడెంట్ అనువాకనీవై పిస్తోముగావును గాని గురి తిప్పిపోయెనని ఆము బెర్లిన్ నుండి వచ్చిన ఎక్స్ ప్రెస్ లో తంతి వార్తలన తెలియవచ్చుచున్నది.

ద్రెసుడనులోని మింటింగు.

లండన్ ఏప్రిల్ 17:- ద్రెసుడనులో నొకమింటింగు జరిగినది. సభయందు సాంఘికవాద ప్రతిభలు ముచ్చటించిరి. సభ యంతి కోలాహలమునుజేచే పోలీసువారు సభవారు జేసిరి. అని ఆము బెర్లిన్ నుండి నెంట్లునూనూను ప్రతిభ తంతి వార్తలన తెలియవచ్చుచున్నది.

యుద్ధ తంతివార్త

సింలా, ఏప్రిల్ 18:- నిన్నటిదినమున ఇండియానుంత్రి రాజవర్తినిగి టిట్టుతంతివార్త బంపెను. మ్యాజునది వచ్చిన భాగమున ఎవోకోరు ప్రజేశము, 804 గుట్టు, కారెట్టును ఆదవులవై కత్తువులు ఫిరంగులు గాల్పిరి. తరానువారు 15వ తేదీ సాయంకాలమున దొమాంటు దక్షిణమున జర్మనీయులలో తలపడి కొన్ని కందకముల నాకరి మించుకొనిరి.

నెయింట్లు ఈలోయి యొద్దకును గనుల ప్రదేశము లవై జర్మనీయులు పలుసార్లు ఎవరించి తమగుట్టుబడి. వాల్టకు తరిసరమున కత్తువులు రి మందుగనులను ప్రేత్పిరిని ఆంగ్లేయులు తెలియజేసిరి.

మొగ్గను ఉత్తరమున కత్తువులు మరల మట్టడిని పొగ్గించిరి. గాని మేమువారినికెమి వేసితిమి. మిక్కిలి కట్టు దలతో పోరాడి ఉమ్మెవారు కరడెరి ఎడమగుట్టుననుండి తురుమ్మ సేవ దోలివేసిరి. ఆంగ్లేయుల నా వానిమానములు మూడు కాంప్రాంటిసేషన్లనగరమున నందు మందుగుండు యంత్రాలయము, విమానశాలలవై నిన్న బొంబుల జేసినవి. మరియొకటి ఏప్రిలునోపిం రైలుస్టేషనువై బాంబుల జేసినవి. అని ఉమ్మెవారు తెలియజేరిరి.

నూయెజు కాలువకు తూర్పునందు జిఫ్ జఫాజిరిమును మట్టడించి ఆస్ట్రేలియనునాక వాని నాక్రమించుకొనెను. ఎ దారియందుండిన కేటియాతరు ఫలంక ప్రదేశముగూడ నాక్ర మించబడినది.

ప్రెలిజాండు వట్టువడుట.

టెల్లూగోడు, ఏప్రిల్ 18:- ప్రెలిజాండు ఉమ్మె వారి స్వాధీనమైనది.

అంతర్జామిక వాగ్వివాదము

వాషింగ్టను - ఏప్రిల్ 18:- ఈ యయమున కడ కటి లేఖను పెన్సిలెంటు విల్సనుగారు ముగించిరి.

అస్ట్రేలియావారి సమాధాన మడుగుట.

వాషింగ్టను ఏప్రిల్ 18:- ఇంకలేటరు నాకవై నగ్నిగోళముల జేయుటకు సమాధాన మియవలయునని ఆమె రికా సంయుక్తరాష్ట్రములవారు అస్ట్రేలియాకు తెలియజేరచిరి.

గ్రీను మిట్రమండలివారి సంబంధములు

లండన్ ఏప్రిల్ 18:- పెర్వియావారికి సహాయము జేయుటకు ఆంగ్లేవేల పంకవలెనని గ్రీనువారు తీర్మానించి నందుననే మిట్రమండలివారి సేవలు గ్రీనువారిరాజ్యమున కొంత భాగము నాక్రమించుకొనుట గ్రీనువారి వాడేమియుట జరిగినది. జలాంతర్గాములవారి పడకుండ పెర్వియా గ్రీను సేవలను మిట్రమండలివారికలను గానాడుట మిట్రమండలివారి ముఖ్య కర్తవ్యము అని ప్రజలసభలో ప్రకారము చెప్పిరి.

విల్ హెల్ముస్ హే వెనులో ప్రేలుట.

కోపెనహేగన్, ఏప్రిల్ 18:- టూర్నెడో నిర్మాణ సానముల గురువారమునాడు ప్రేలుట సంభవించెను పలువురు పనిపోయిరి. అనేకులు గాయపడిరి.

ముఖ వాచాగారు. - వాచాగారిని మరల బొంబాయి

కానన సభకు సభ్యునిగా నియోగించిరి.

ఎత్తసభకు. - కలకత్తా మెయిన్ స్టీమరునుండి వీరు

రంగూనకువచ్చిరి. నేడు వీరు లెప్పి నెంట్లు గవర్నరుతో అప్ప ఠ బర్మాకు పోవుదురు.

ఫోర్టు నెంట్లు బాని గెజెటు.

18-4-16

లోకము మునిసిపల్ డిపార్టుమెంటు.

రావుబహదూరు బ్రహ్మేశ్వరం పిదామిరామకయ్యగారు చిత్తూరుజిల్లా బోర్డుసభ్యులుగను, కామమూని ముఖ్యరెడ్డిగారు నరసారావుపేట మునిసిపల్ సభ్యులుగను నియమింపబడిరి. లెప్పి నెంట్లు సరసయ్యగారు కడపతాలూకా బోర్డు సభ్యులుగను. పి. పి. కేశవాచార్యులు నాయుడు లి. ఏ. లి. ఎల్. గారు కడప మునిసిపల్ సభ్యులుగను, కోకాబాబూరావు కాయదుగారు బరంతురము మునిసిపల్ సభ్యులుగను, పి. హెచ్ లింగరాజు ను బుద్ధి గారు శం నూరు తాలూకా బోర్డు సభ్యులుగను పొట్టురి లక్ష్మయ్య పంతులుగారు చట్టి నరసింహాచార్యులుగారు గుంటూరు మునిసిపల్ సభ్యులుగను, తమ్మన కృష్ణమూర్తి, తాడేపల్లి ముఖ్యరావు, పాలకుర్తి ముఖ్యరావులు గారు బందరుమునిసిపల్ సభ్యులుగను, కొటికలపూడి శివరామదాసుగారు పార్వతీపురము తాలూకా బోర్డు సభ్యులుగను. కె. నరసింహారావుగారు వంద్యాల తాలూకా బోర్డు సభ్యులుగను, కృష్ణగిరి కొడ్ల విజయరంగమునాయుడు గారు ధర్మపురి తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగను, ఎలమంచి లిచెం జిపాతకాలల నలిప్పి ఎక్లెరగారు నరసపట్నము తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగను ఎన్నుకొనబడిరి.

ఒంగోలుసభ - 16వ తేదీ సాయంకాలము ఒంగోలు

లోని విప్లుజేతాలయమున దొకసభ సాంఘాల కరవు ముఖ్య రావుగారి యాధిపత్యముకీర్తింప నమాతేశ మయినది. పురజనుల యొద్దనుండి చంచాల నమూలు చేయుటకు కీర్తి కేవలంయన తామును కర్మిలీయనుగారి ఛాయా పతమున సాధ్యమయినంత త్వరలో మోస్తూములు మందరమున బహిరంగ వరచుటకు నొక సంఘ మేర్పరచబడినది. దానికి సాంఘాలకరవు ముఖ్యరావు గారు అధ్యక్షులుగ, బద్రిరాజు వేంకటేశ్వరులు కార్యదర్శులుగ, చివుట్ల రాధాకృష్ణయ్య జనార్దనముగారు సభ్యులుగ యేర్పాటు చేయబడిరి.

ఆగాఖానుగారిని గౌరవించుట:- గంగూను విక్టోరియా హోటల్ నిన్నటిదినమున తప్పురమునగలమునలమున లండను ఆగాఖానుగారికి దొరతనమువారు మూతన సత్కారమును జేసి కందుటకు ఒకసభ గావించి ఈ క్రింది తీర్మానమును తంతి. వార్తా పూర్వకముగ ఆగాఖానుగారికి కంపిరి. "సార్వభౌములు మిమ్ముల బొంబాయి రాజధానిలో నొక సామంతరాజుగా నియమించినందుటకు మే మహమిత్యంకము నొందుచున్నాము." తీర్మానము నంతక పూర్వము లెప్పి నెంట్లు గవర్నరు గారి దగ్గరనుండి అభ్యర్థనలొక ఉత్తరము వచ్చిరది. "ఆగా ఖానుగారు వాట అమూల్యమగు స్నేహితులు. వారికి మూతన గౌరవము ప్రాప్తింపకనే నేనొక తంతి వార్తా నంపితిని. అయినను ఈసభ జరుగుట మా యంగీకారమువలననే యిది మియను గ్రీహాకగారికి వార్తావలయునని కోరుచున్నాను, అని ఆ యుత్తరమున శ్రీచారు వాగిసిరి.

శ్రీరామనరమి భారతమాత్రాధిపతి. - నెల్లూక తాలూకా వాట్లపూడి గ్రామమున తే 11 ని రాద్రి 7 గంటలకు విశేషానంద భాండాగారభవనంబున శ్రీరామ జననోత్సవమును భారతమాత్రాధిపతిగారు జరిగినది. తప్పకపోవలసినవకు నుమాకు డెప్పి యెనుబడినుండి క్రీక్షకు లకువెంచిరి. విశ్వా రాధనమే ఈశ్వరాధిపతిగారు నెల్లూక బసవి వాయుకు గారును. భారతమాత్రా సేవకురుంచి నెల్లూక వేంకట్రామాచార్యు గారుకు పుస్తకాలయముల వాని యుపయోగములను గురించి పోజికా శేషారెడ్డి గారుకు ఉత్సహించిరి. ఉపశ్యాసాతమున బాతీయగీతముల వాడిరి.

LARGE TYPE EDITION! NOW READY
THE VIRGIN'S KISS
OF THE BRONZE STATUE.
BY G. W. M. REYNOLDS.
[IN 4 VOLS.] Post. Free [AS. 9 PER VOL.
This is the masterpiece written in the last days of the author, in which the author's ability in his descriptive skill in describing keenly and in a fluent run Human Nature, Wonderful Plots, Tragic Scenes, Screaming Comedies, Lovely dialogues, Description of kindness of love, Family traditions, Ancient English costumes, exciting adventures appealing to the emotions of the readers, Psychological analysis of characters, charming and humorous instructions on every conceivable topic of interest, social and economic is a special feature in this work. The approval by the Press and the increasing demand by the Public clearly show that the novel shines as a leader in the novel platform PRICE AS. 9 PER VOL. POST FREE. Vol. I & II are ready for despatch.
N. B. - Purchasers of 3 complete sets of either of these at a time will get one set of it gratis.
SUPERIOR WATCH Co.,
164] Post Box 167, (A.) MARDAS.

THE GREAT WAR.

The Fall of Trezibond.

GERMAN ACTIVITY AGAINST HILL 304.

Mr. Churchill Sits on Front Opposition Bench.

SUEZ CANAL DEFENCES AND INDIAN TROOPS.

GENERAL COMPULSION: MR ASQUITH'S STATEMENT POSTPONED.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Greece and the Allies. Foreign Minister's Statement.

LONDON, April 19.

In the House of Commons, Sir Edward Grey said that the steps taken by Allies in regard to Greek territory against which Greece had protested followed naturally from the decision made at Greece's request to send an expedition to help Serbia. The Allies had to take precautions to safeguard the Serbian army and Allied shipping from the menace of submarines.

Mr. Asquith's Statement Deferred.

LONDON, April 18.

Mr. Asquith has postponed his statement on recruiting which was promised for to-day. The Cabinet is doubtless awaiting further report as to means of securing the necessary men demanded by the military authorities. Differences in Cabinet regarding compulsion are not denied, but hitherto there have been no resignations. There is strong desire in all parties to preserve national unity.

Cabinet Sits for Four Hours.

LONDON, April 19.

The Cabinet sat for upwards of three hours to-day. General Robertson and the Adjutant-General attended the deliberations.

Mr. Asquith's Statement.

The House of Commons was crowded this afternoon and Mr. Winston Churchill was sitting on the front opposition bench when Mr. Asquith rose and explained the postponement of his recruiting statement. There were, he said, still outstanding some points without which the statement would be incomplete and inadequate. He hoped to deal with the whole matter to-morrow. Government promised that the House should have an opportunity to discuss the matter before adjournment. Consequently the motion for adjournment would not be taken to-day.

Leave for Soldier M. P.'s.

Mr. Asquith replying to interjections said leave for soldiers who were members of the House of Commons and who were at the front to attend the House was granted entirely by the Commander-in-chief.

Discussion on Thursday.

Mr. Asquith later agreed to the suggestion of Sir Edward Carson that discussion on recruiting should be taken on Thursday.

The Freedom of the City of London.

Confirmed on the Australian Premier.

LONDON, April 19.

The presentation of the Freedom of the City to the Australian Premier Hughes to-day was a notable occasion with all the historical stately pageant and circumstances. A guard of honour formed by Australians, and the City National Guard met Mr. Hughes at Guildhall and he was then welcomed by the Mayor and the Sheriffs and given an ovation by a crowded assemblage that included Mr. Bonar Law and Mr. Chamberlain but other Minister were absent owing to the Cabinet meeting.

Mr. Hughes replying to the congratulations on the magnificent work of the Australians, said that the Empire had found its soul in the war and the dawn of a new and better days was breaking. He emphasised that if we wished to hold our Empire we must be prepared to defend it.

Statements in Parliament.

Italy and Germany.

LONDON, April 18.

In the House of Commons Lord Robert Cecil said that war had not been declared between Italy and Germany, but all commercial intercourse was forbidden by the Italian Government.

Recruiting for the Army.

Mr. Asquith announced that he hoped to deal to-morrow with the maximum number of men that could be withdrawn from industry for the army.

Pensions to Families of Indian Army Officers.

Mr. Chamberlain said that if an Indian Army officer died in consequence of wound or injury received while holding temporary rank, his family would be granted pensions appropriate to the higher rank, even though at the actual time of his death he had ceased to hold such rank.

Submarine Warfare.

Two More Vessels Sunk.

LONDON, April 18.

The British steamer "Harrovia" and the Norwegian ship "Glendoon" have been sunk.

Escape and Recapture of Enemy Prisoners.

LAHORE, April 18.

LONDON, April 17th.—Reuter's Malta correspondent states that two prisoners one an officer of the "Emden" succeeded in escaping and in seizing a boat. They were found in a state of collapse off Sicily. ("C. and M. Gazette.")

France.

GREAT ENEMY ARTILLERY ACTIVITY.

Enemy Attack in Force Repulsed.

Small Footing Gained by Enemy.

LONDON, April 18.

PARIS.—Last night's communique said:—On the left bank of the Meuse there was great enemy artillery activity against Hill 304 and our second lines. On the right bank, after intense bombardment, beginning in the morning, against our positions from the Meuse to Douaumont, the Germans at two o'clock in the afternoon launched an attack with at least two divisions on a front of four kilometres. They were repulsed by our curtain of machine gun fire, except at one point, where the enemy gained a footing in a small salient in our line south of Chauffeur Wood. The enemy suffered very heavy losses, especially west of Pepper Hill and in a ravine between Pepper Hill and Standromont Wood.

Good work of French Aeroplanes.

French aeroplanes during the night of April 16th dropped twenty-two bombs on the stations at Nantillois and Briulles, and numerous bombs on Etain and on the German bivouacs at Spincourt and elsewhere.

LONDON, April 19.

PARIS.—The Germans did not attempt any further infantry action at Verdun after the heavy losses of yesterday. The communique says that the bombardment continues north of Somme and at Cumieres while East of the Meuse it is calm. It is confirmed that yesterday's attack on Douaumont was conducted with extreme violence with troops belonging to five different divisions. Fresh information shows that the enemy penetrated a first trench eastward of the salient of Chauffeur from which he was partly driven by counter-attack. A German attack in Wever broke down.

Aeroplanes Bombardment.

Enemy aeroplanes last night bombed Belfort and three people were killed. Six others were wounded. The damage done was slight.

The British Front

Artillery and Mining Activity.

LONDON, April 18.

General Haig reports heavy shelling about Voormezele and Diaketsch and between St. Eloi and the Ypres-Commines canal. There was some artillery activity on both sides about Hebuterne between Carnoy and Somme, and also about Souchez and Meux-les-Mines. Mining activity is reported from the Hohenzollern sector.

Aerial Activity.

There was considerable aerial activity yesterday. One of our machines has not returned.

Russia.

Fall of Trebizond.

LONDON, April 19. PETROGRAD.—Trebizond has fallen.

Russian Advance to Trebizond.

A Village Captured.

LONDON, April 18.

PETROGRAD.—A communique says that the Russians have occupied the village of Arseukelessi, twelve miles east of Trebizond.

Work of Russian Aeroplanes.

LAHORE, April 18.

LONDON, April 17th.—A Russian official statement says:—Our aeroplanes dropped 50 bombs on the stations at Zuczka and northern Czernowitz and returned undamaged.—("C. and M. Gazette.")

TELEGRAMS.

EGYPT.

Indian Troops. Waiting for the Enemy.

LONDON, April 18.

Reuter's special correspondent with the headquarters in Egypt says that the extreme right of a long line of the canal defences is held by Indian troops, some of whom have been 15 months in Egypt waiting for the enemy who will not come. But the men are cheerful and lively and ready for anything. The Bikaner Camelry have the best of it. Mounted on their huge tireless beasts, they are lords of the desert wherever they travel. They cover ten miles an hour doing adventurous patrol work. The Indian garrison at the rocky oasis of Gebelmurr has in three months by hard work made the fortress capable of withstanding an army. Ainmussa is reputed to be a most pleasant station on the whole front, with palm-trees, wells and dwelling-houses. The occupants, although they would welcome a change of scene and activity, are exceedingly cheerful. Indian soldiers hear Indian songs on the gramophone, and the officers arrange football matches and play golf on a nightmare of a course.

Germany.

Attempted Assassination.

LAHORE, April 18.

LONDON, April 17th.—An "Exchange" telegram from Amsterdam says that a woman fired two revolver shots at Herr Hibnecht (Liebknecht) in a Berlin street, but missed him.—("C. and M. Gazette.")

A Tumultuous Meeting.

LAHORE, April 18.

LONDON, April 17th.—A "Central News" telegram from Amsterdam says that a meeting at Dresden, at which socialist deputies spoke concerning the new taxes, was so tumultuous that the police closed it.—("C. and M. Gazette.")

A Great Explosion.

LONDON, April 19.

COPENHAGEN.—Great explosion occurred at Wilhelms-haven at new torpedo works on Friday. Numbers were killed and wounded.

United States.

Final Note to Germany Completed.

LONDON, April 19.

WASHINGTON.—President Wilson has completed what is intended to be the final note to Germany in the submarine controversy.

Austria Asked to Explain.

LONDON, April 19.

United States has asked Austria for an explanation of the shelling of the "Imperator".

Control of Packing Products.

LONDON, April 19.

After prolonged negotiations, Britain has reached a settlement with the great American packing houses, whereby Britain will regulate the entire shipments of all packing products to neutral countries during the war.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Delhi.

Anglo-Indian Recruiting Campaign.

A Delhi Meeting.

DELHI, April 18.

A meeting of the Anglo-Indians of Delhi was held yesterday evening at the Town Hall to raise an Anglo-Indian force. The Hon'ble Mr. Hailey, Chief Commissioner, Delhi, presided. Among those present were:—Mr. G. F. Montmorency, Colonel A. C. Beadon and the Hon'ble Mr. J. H. Abbott. Mr. Abbott after explaining the object of the meeting pointed out how in the British Isles men of good social positions drawing large salaries had joined as private. He asked his audience to give up the notion of joining as officers and follow the example of their British brethren by joining as privates. The speaker had been asked by the Government to raise the force. What reply would be given by his listeners. There they would give the reply and he had every confidence that it would be such that would keep up the honour of the community. Mr. Abbott concluded by repeating that the scheme was not for the unemployed nor for those who sought an earning, but for those who were prepared to serve their King and Country.

Mr. Norton.

Mr. T. C. Norton, the next speaker, after giving a short history of the movement regarding the Anglo-Indian force, pointed out that the present scheme was a call to arms. The Empire was attacked by a powerful enemy and it was the duty of everyman to go and assist the Empire to crush him. The speaker concluded by calling on his audience to come and render the aid which was needed. Mr. Glassup the recruiting agent for the Punjab and N. W. P., then exhorted the audience to come forward and join the force as common privates. At the conclusion of Mr. Glassup's speech, eleven young men signed their names as recruits.

TELEGRAMS.

కాకినాడలో రాజా వారి దాక్షిణ్యము— తమ టంకనాల
గృహమును వైద్యకాశాలను స్థాపించుటకు మహారాజా వా
రనునుండించి ఆయంతోను 500 తిలమువారికి తెలియజేసిరి. ఇటు
గాయిదేని అంగల సైన్యము చికిత్స చేయుచుండును. 150 మంది
కోగులకు చికిత్స చేయుటకు మందరినీ అనువైయున్నది
వైద్యకాశాలకు ఖచ్చలంబు దీసి మహారాజా వారు చర్చింతురు
మహారాజా వారి యుద్ధవిభాగము రాజ్యపరిపాలనకు కృత
తమను బడసెను.

THE
ANDHRA MEDICAL JOURNAL

ఆంధ్ర వైద్యపత్రిక

(ప్రస్తుతము మూడుమాసముల కొకవారము
ప్రకటింపబడుచున్నది.)

385 మొదటిసంచిక నిర్దేశగానున్నది.
వైద్య విద్యకు బోధించు అనేకపద్ధతుల వైద్య
కాత్తములకు గల సహజముగల పరస్పర వైషమ్యమును
భిన్నాభి ప్రాయములను పాటించక సుమస్త పద్ధతుల
వైద్యకాత్తములయందును సత్యమును ఈ పత్రిక బోధిం
చును. శ్రీపంచమండలి సుమస్త వైద్యపద్ధతులను వానియొక్క
శుభ్రవాచరిత్యము చదువరులు ఈపత్రికా మూలమున గ్రహిం
చగలరు. వైద్యసామాన్యము గొప్పవ్యాధులను గ్రహించి
విశ్లేషణయు మార్గములను, వైద్యునిసహాయము లేకనే వైద్య
వృత్తియందు లేనిజనులు సామాన్యరంగాలను తుడుపుకొన
వార్తములను ఈ పత్రిక బోధించుచున్నది.
చందా సరి 1-కి 1-4-0 రూ. విడిసంచిక రు 0-6-0 రూ.

డాక్టరు కె. వి. సుబ్బారావు, ఎం. బి.,
(హోదాపతి) 98 అన్నాపిల్లపేట చుట్టూను

మీ బాయిలర్లు

విశేష కాలము పనిచేయువలెనన్న "ఇంగ్లీషు
బాయిలర్లు కామ్రోజిష్"ను యువయో
గింపవలయును. దానినువయోగించిన బాయి
లర్లు త్రుళ్లు కట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా
లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక మెల్లప్పుడు
చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆవమునున్న
గొట్టములనున్న త్రుళ్లు పట్టకుండగను
సౌభ్రముగా నుంచును. ఈ కామ్రోజిష్
యువయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి
బాయిలర్లు చెడిపోకుండు ఎప్పటి కప్పుడు
క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించి
యు సలహాను గురించియు అడలుయేజుంట్లకే
ప్రాయవలయును.

5 గాలనులుగల రమ్ము 1-కి రు. 22-8-0.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అందు

389 ఇంజనీరింగు వర్క్సు

తపాలపెట్టె నెం 553 రు మదరాసు

(వై కామ్రోజిష్ గోదావరము ఈ పత్రిక
పేరుకుడ సుదాహరింప గోరయినాను.)

ఆయుర్వేదమందు మిక్కిలి

యువయోగ కరమైన గ్రంథము.

ఆయుర్వేదీయ యాషధములయొక్క శాస్త్రో
క్ర ఉపయోగ విధానమును, ఔషధములయొక్క
కట్టికయు నుంచును.

ఈపుస్తకము దీక్రింది విషయములుండును.

1. రోగవిశేషము.
2. ఆహారవిధములు, ఇతర విషయములు
3. విషములు వానివైషమ్యములు
4. సంస్కృతపదములు గలిగి ననాలికలకు పరిచయ
లాటిన పదములు గలిగిన చిన్ని భాషామంజరి.
5. హైందవ ఆంగ్లేయ తునికల తారతమ్యము.

జమ్మిపైజాXII ఎం. ఓ. 228 పుటలు. వెల 0 ౬-0

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాషలోనే
జరుపవలయును.

చెన్నపురి రాజధానిలో ఏజంట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works

388

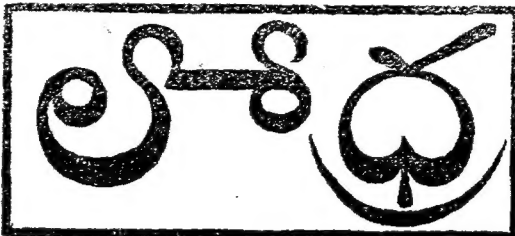
The Aurvedic Pharmacists.

Elphinstone Road, Bombay, 13.

నిరుద్ధ భారతము

పంచములను గురించిన పెద్దగ్రంథము ౦-౮-౦
భీష్మ ని చ రి త్ర ౦-౧౨-౦
చమత్కార చంద్రిక ౦-౧౦-౦
పుష్ప వేణి నాటకము ౦-౧౦-౦
వీరమతి " ౦-౧౦-౦
బాలవితంతు విలాపము ౦-౪-౦
సరస రసాయనము ౦-౪-౦
రాజలేఖ (నవల) ౦-3-౦
లలిత (నవల) ౦-3-౦
మంగిపూడి వేంకటేశ్వర్

పిప్పర, కృష్ణాజిల్లా.

గర్భాశయ రోగనివారణి:— శ్రీలక్ష్మ గలుగు
ముతుకూల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మైల బాన్తి
గాను, తక్కువగానుపోవుట, తునుమరోగము, సంతాపీనత,
రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూలికావాతము, కీళ్లనొప్పులు,
అరికాళ్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీ మర్మ వ్యాధు
లను తుడుపును.

పెద్దబుడ్డి రు 3-0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధ
కము, అజీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోమరితనము, మేహ
ప్రణములు, ముఖసంకటములు, నిస్సత్తువ, కడుపులో మంట
మొదలగువ్యాధులను నివారించి శరీరమువలన కాంతిని
మఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

పెద్దబుడ్డి రు 3-0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

జ్వర నివారణి బుడ్డి 1-కి రు 1-0-0.

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద ఔషధశాల,
9, బందరుపేట, మద్రాసు.

ప్రాంచి: సికింద్రాబాదు & నెల్లూరు.

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణం

[౪ వ్య కా వ్య ము.]

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పంచమహర్షి పురాణము
లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో ఏయేజనులు
మల పెట్టి పరిణామముల బొందినది? మనుజులస్థితి మొదలు
పెట్టుండే మల భేదములేలకలిగి? ధర్మము లెప్పుడెట్లు మార్పు
బొందె? ఆధారవ్యవహారము లెట్లుమారె? ఈ మొదలగు
విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నది.
తరతరముచరిత్రము, సగరచక్రవర్తి మొదలగువారి చరిత్రను
లింపు జక్కగ పేర్కొనెను. ఇక్కాలపువారు బుద్ధిబలముచే
బ్రహ్మచరీగతులు ముందెట్లుండెనని యూహించి సీతపతిని
విషయము లింద సేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి
గ్రంథమువై మంచియల్లి ప్రాయము నిచ్చియున్నాను. శైలిమిగుల
శుభము. మంచికాగితములవై ముద్రింపబడి నిండు క్యాటికా
లై యుచున్నదియున్నది. 900 పుటలు. వెల 4-0-0 ఆర్కు
త్రిమప్రతి 5-0-0 కప్పులు ౩ రూ. కలయువారి తిరునామాకు
ప్రాయచయ్యును.

(4-12-14) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,

తెలుగుపండితుడు, మ్యూనిసిపల్ లైబ్రరీ, కడప.

METHYLOIDS

తెగరోగముల వైత్ర
జమే పనిచేసి, సంపూర్ణ
ముగా గుణమిచ్చును.
ఇక ఒక్కసారి చేసికొనట
కంటే 5 రోజులందు. నొప్పి
గాని మూత్రకృచ్ఛియును
గాని గలిగింపదు. రసకను
క్రమముగా తగ్గించును.

నిరుద్ధమైనది. శుభ
ముగా గోంపోనగును.
పుచ్చుకొనుటకు హితవుగ
నందును. నీ కు ల క్షు క
దొరకును.

Zymole Trochys

“ఎంటి సెప్టిక్ ట్రోచిస్ ప్రేప్రిల్లు”
గొంతుకలో కలుగుచుండు సాధారణ
రోగములను వృద్ధులవాళ్లములలో గలుగు
సాధారణ తొందరలును, అనగా దగ్గులు,
నుస, పిల్లి కూతలు మున్నగునవి చక్కగా
మార్చుబడును.

క్యానకోకమును తుభింపరచును. మిఠ
కావలసివచ్చును
జిమోల్ ట్రాకోస్
కొరకు మందు లంగళ్లలో అడుగుదు.

DIRECT IMPORTERS.
అనేక వి. పి. కంపెనీలవారు హాచు
ధరలకు ప్రకటించియున్న యీ దిగుత
వివరించిన కేలుగడియారములు మిక్కిలి
తక్కువ ధరలకు విక్రయింపబడును.

1 నిష్టం రాస్కోపు	రు. 1-14-0
2 బెనువీరు	2-4-0
3 డిటో గన్ లైప్	2-8-0
4 లైట్స్ లెగులేటరు	2-10-0
5 మిక్కిలి చిన్నగడియారం	
హోలతో సహా	4-8-0
6 డిటో పెండి	6-0-0

అడన్:- గోతా అందు కో
6, రెటన్ బజారులోడ్డు, మద్రాసు

ARMS & AMUNITION.

తుపాకులు, తుపాకి మందు,
కేపు, రవలు మొదలగునవన్ని
సారాయములు, స్పిరిట్లు,
నానావిధోపయోగవస్తువులు
మావద్ద దొరకును

ఎస్. పి. సారధి అందుకో
౧౮౧ చైనాబజారు రోడ్డు
మదరాసు

ఆంధ్రుడ వనివించుకొమ్ము

సరకుకొరకొది మిక్కిలిమిగుల బహుమతి పంపనా?
జీవచరిత్రకంటే మంచిపుస్తక మేమున్నది? ఆందులో జీవుల
పోరాటములు, ప్రేమ, ప్రాణమెట్లుపుట్టును. జంతువులు భాం
దసములు, మొదలగు మనోవార విషయములుగలవు. అందరకు
సరకుగును. వెల అర్ధరూపాయయే.

The city Book Stall Cocanada కు వాగిసి
కొనును.

మీ కవనరమైనచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోత పోయినట్టిగాని కనులనుగురించియు, ఉక్కు, ఇనుకవాసములు వంపులు వంపులుగ వంచబడిన కేకులు కొరములుగా నున్నట్టి ఇనుప కట్టలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గుఱించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితోనే సంగతి సంబంధముల నెఱవేరి నాలోచింపవలసినది. మీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువ వెలల కిచ్చుటలోను కోరినంతనే వానిని సకాలములో సరఫరా చేయుటలోను గొప్ప పేరు మోగినవారు.

నిలాసము:—

ది సౌత్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్
తళివెట్టె నెం 553 రు,
389 మదరాసు.

Amrutanjan

Best Indian Pain Balm.

తెలుగు పేరు:

గుణ మధికము!

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృత

ప్రతివారము వేలకునేలు విక్రయము
చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0.8-0.0.
తలనొప్పులనూర్చును, వాయువుపోట్ల బోగొట్టును,
చాళ్ళపునొప్పుల కారణమగును. పోట్లబోగొట్టును
వడమూలికలచే హిందూ దేశమును
తయారుచేయుటకు మంచిమందు.
దీనిని విజేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
సునాసన గలిగి యుండును.

అమృతాంజనము అన్ని విధముల గుణమును గలిగించును.
ప్రతిఇంట నుండదగిన చతురమైన వైద్యసహాయము.

వజ్రగుళికలు

20 మాత్రలగుల డబ్బీ 1-కి రు. 1.0-0

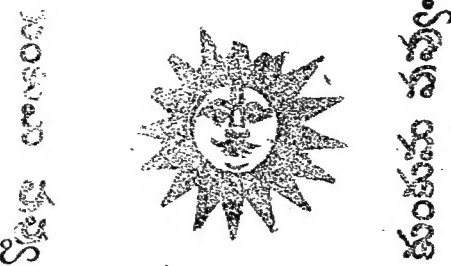
ధాతుపుష్టికి, బలమునకు ప్రాణమునకు రక్త పుష్టియు సరకులయ్యెను కారణములు రక్త పుష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము. ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీర వ్యాయామము వలనను, జీత్యోజియత్వమువలన గలుగును. వ్యభిచారము నుఖ రోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండుట

అమృతాంజనము డిపో, 7, తిరువెట్టిపేటి మదరాసు.

వైద్యవిద్య

దీనియందు మెండు వైద్యబోధన నిండియున్నది. 144 పుటలుగల పుస్తకము మీ యింటివద్ద ఏ కర్షణలతోకానిపోనైతి భర్తలు కూడ తేక మీకు యిప్పించేట్లు వుంటే తీసికొనుటకు సిద్ధములేదా? ఇదే ఒక పుస్తకమునకు ప్రాయము. రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,
188 20, చీనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు సూర్యమాఝిను గమనింపుడు. కరస్పాండ్సు మొకల/రెన2 ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(53) 31, హమ్మింగ్విధి, బాంబాయి.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

గ్రంథకర్త:—గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.
శైలిసులభము కథలు చదివినట్లు చదువుకొనవచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయబడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2.0-0 లంచెకూలి లేదు. ప్రవేశ రుసుము లేదు.
నిర్దమమున సంచికలు పి. పి. గా వంపుచును.
జలయవారు:— ప్రపంచచరిత్రాకార్యాలయము,
(27) 145, కాంపిధి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

కావలయును

చంద్రికా కేశనుకాసిని, తేలు మండు కొనువారలు.
కేశనుకాసిని వెల సీసా 1-కి రు 0.11-0.0. తేలుమండు వెల సీసా 1-కి రు 0.8-0.0. కేశనుకాసిని త్రైముయొక్క పొత్తిక స్వయంక మెచ్చి మెనుకవట్టెకొనిలకు ఏ. ఆర్. బాస్టి, పి. వి. ఇ. వి. సి. యస్. గారు బహుమాన పతక మొనగి యున్నారు. తేలుమండు గుణమియినచో సామ్యువాపసు చేయబడును. ఏకెట్లవ మంచి కమిషనీయబడును. ఒకసారి పరీక్షించి చూచినచో మీకే తెలియును. ఆనేక యోగ్యతాపత్రములు తెలిపి యివ్వబడినవి. 410
చంద్రికాస్టాంపు: ప్రొద్దుటూరు. మదరాసు ప్రెస్ డెస్క్

254

మదన కామేశ్వర లేహ్యం

ఇది మేహము, నిక్కాక, కుక్షనవ్వులు, అతిష్ఠాత్రము, హింబి మిక్కిలిబలమును ధాతుపుష్టిని, రక్తపుష్టిని, యౌవన గుణమును, సంతానప్రాప్తిని, సరములవలెయ్యెను కలిగించు పరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 టు! డబ్బీ రు. 1.0-0
అముర్వేద సమాజ్, పొంపూరు, నుంటూరు జిల్లా.

కస్తూరి

విషజ్వర లులకు, కలరాకు, సుంధికి, బాలెంతకు రోగములకు, వాతములకు, చిన్న బిడ్డల జబ్బులకు, పుష్టికి కస్తూరి యుపయోగమైనమం దని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని, కస్తూరి బంగారమునకన్న ప్రിയ మగుటచేతను, నవసర సమయములందు దొరకుట దుస్సరము. మా డిపోయెందలి కస్తూరి యం దితరపదార్థము లేవియును జేర్చబడవు. ఇంత పరకం మా తావునుండి కొనినవారల కి విషయము తెలిసియున్నది. కొనినవా రొకసారి పరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు. అట్లుచేయుటవలన కలితకస్తూరిని గొని మోసపోరు. తులం 1-కి రు 30-0-0
అమృతాంజనముడిపో 6, తిరువెట్టిపేటి, మదరాసు.

గ్యాలీన్ మోటారు పాఠశాల

మోటారుబండ్లు వడుపుటను, వాటిని నానుటయనెను తరఫీయదు నిచ్చుటను మోటారుబండ్లు ఎట్లు వడుచునో యేదేమిభాగములు యేదేమిచేయునో అని చెడి కొయినపుడు స్వల్పముగాచేయు రీతీయలను యాచుంకముల కల్గి అభ్యాసపుర్యక్తముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ పోలట్ల చేర్చించబడును. ఇది రెండు మాసములలో చేర్చించి గవర్న మెంటువారివద్దనుంచి లై సెన్సు యిప్పించి కంపబడును, ముంబైలకు ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగి క్లాసులు మే వెల 15 లేదా 20 ప్రారంభమగును. క్లాసులో చేరలచిన విద్యార్థులు ఏప్రిల్ 31 వ తేది గాని అంతకు ముందుగాని ధరభావలను చేసేకోవలయును. పాఠశాల విద్యార్థులు కోరినచో నివసించుటకు లా బోసంగబడును. ఈ క్రింద సుదహరించువారికి వ్రాసికొనుడు.
(41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీర్స్

288 24 జనరల్. పీటర్స్ రోడ్డు
మాంటురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.
మోటారుబండ్ల యంత్రనిర్మాణమును, నడుపుభాగమును ఏ పోథాభ్యాసముల గలపబడును. ప్రత్యేక గమనిక:— పాఠశాలవిద్యార్థులకు ఈవిధముగవసతియొక భోజనాదికములు ఏ ఏర్పాటుచేయబడును. ప్రతివెలప్రథమమున క్లాసుప్రారంభమగును. తయారైన వైద్యకరికి శిష్యావేయబడును. స్వల్ప సంఖ్యయే దీక్షికోనబడును. మేనేజరు గారికి వ్రాసికొనవలెను.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము
ఆరోగ్యమును కాల్వకునుఖునుపొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను ఆనుసరించుటవలననే కల్గునున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి తరీఫాభ్యుదయ దృఢగాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జియు మేమే భరించినం చెదము. మొటనే వ్రాయుడు.
వైద్యశాస్త్ర మునిశ్చేంకర్ గోవిందజీ,
అనంకనిగ్రహ డెవలప్మెంటు, 157, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

367] నూతన కోమనంహారి బేగంసాహిసాహి

MAHARAJA SOAP
దేశానుందలి యే భాగమున నుండు రోమములనే కాని ఈ నూతన రోమహారి సోపు ఒకే రోమముగిం చినయెడల రోమములను కుద్రముగ పోగొట్టును. చర్మము యొక్క స్వభావమైన రం గును కాంతికిచేతుపుచేయక రోమములనుపోగొట్టుసోప్.
ఇది ఒకే టే. వెల 3 డబ్బీలు వెట్టె 1-0-0.2. పుచ్చ 4 అ. ఆర్. వి. కండిట్ అండ్ కంపెనీ 6, బందపేటి, మదరాసు.

శ్రీమదాంధ్ర పంచన బాగవతము

పటములను జేర్చి మృదుమధుర శైలిని శ్రీమద్రామాయణమును ప్రకటించు చుండునట్లే సంస్కృతమునందు వ్యాస పోత్తమైన శ్రీభాగవతమును మిక్కిలి తేటగా నీటుగులుచు శైలిని ముద్రించుచున్నారము. ఇందు శ్రీధరీయము, తిలకము, మునిభావప్రకాశిక వీరరాఘవీయము అనేది వ్యాఖ్యలయందు గల విశేషములను ఆయాసలములందు జేర్చి విమోచనము. భాగవతోత్తములందలను ఆదరాచిశయమును కాపి చందాదారులుగా జేరవలెనని కోరుచున్నాము.

శ్రీభాగవతము వచనము. పృథకుభాగము, కాలికోలైండు 100
పృథకు, వ్యతియస్కంధములు. చందాదారులకు
డిల్ కో. థా. తృతీయ, చతుర్థ స్కంధములచేరి 140
డిల్ కో. తృతీయభాగము, చతుర్థ, పంచమ స్కంధముల 140
డిల్ కో. చతుర్థభాగము, షష్ఠ, సప్త స్కంధములు 140
డిల్ కో. పంచమభాగము అష్టమ, నవమ స్కంధములు 100
డిల్ కో. అఱవభాగము దశమస్కంధము పూర్వభాగము 140

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అన్స్ కో,
అనందా ముద్రదాలయాధికారులు, మదరాసు.

మోహనీ తైలము

5 తులముల నూనె సీసా 1-కి వెల 0-12-0
ఇది మనోహరమముజేయు విద్యార్థులు, పీడన ఉద్యోగములు మొదలగు వారికి నుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చుచు అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు.